

199

199
all
H

JOHANNIS JONSTONI

Doct̄oris Medici 4

De

FESTIS

HEBRÆORUM

Et

GRÆCORUM

SCHEDIASMA.

URATISLAVIÆ

Sumptibus VITI JACOBI TRESCHERI.

M DC LX.

JOHANNIS JOSTONI

Doctoris Medicæ

1688

FESTUS

THEOPHILUS

GRÆCORUM

SYNOPSIS

URATIUM

Summarie Verzeichniß

1688

IOHANNIS
JONSTONI,

Doctoris Medici

DE

FESTIS
HEBRÆO-

RUM & GRÆ-
CORUM

SCHEDIASMA.

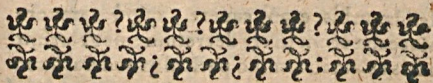
*GENEROSIS, MAGNIFICIS &
STRENUIS*

**DN. MELCHIORI FRI-
DERICO à Kanitz, DOMINO
Urschkaviz, VVandritzii &c. &c.
sacræ Cæsareæ & Regiæ Majestatis, nec non
Celsissimi Principis Lygio - Bregensis, Su-
premæ Regiæ per utramq; Silesiam
Præfecturæ Administrato-
ris Consiliario.**

**DN O. Danieli Tſcheponi
Mertzdorffii, Girsdorffii, &c. Dno,
Sacræ Cæsareæ & Regiæ Majestatis,
nec non Celsissimi Principis Lygio-Bre-
gensis VVolavientis Consi-
liario, Affini suo**

Schediasma hoc inscribit
**JOHANNES JON-
STONUS, D.**

I.

DE

FESTIS
HEBRÆORUM
SCHEDIASMA

CAPUT. I.

De

*Festis Hebreorum Hebdo-
madariis.*

Esta Judæorum sunt multi-
plicia, *Hebdomadaria* nempe,
*Menstrua, Anniversaria, & plu-
rium annorum.*

1. *Hebdomadarium est Sabbathum שַׁבָּת,*

שַׁבְּטֵי, dies hebdomadis septimus, quo
Deus a creatione rerum quievit, & qui san-
ctis cætibus habendis sanctificatus est. Hinc
& Adamus author Psalmi XCII. in sabba-
thum quasi compositi esse creditur. Tam-
strictè sanctificatio ejus olim a Deo Judæis
injuncta, ut lapidatus fuerit, qui ligna sabba-
tho collegerat: adeò superstitiosè aliquando
ab iisdem observatum, ut, nec medicinam
facere, nec spicas vellere, nec arma defen-

A 3 denda

dendæ urbis ergò capere, quod tempore
 Maccabæorum licere decretum, nec clavum
 navis etiam in summo periculo moderari, nec
 πνευαίξεν, nec puerum trahere, nec verru-
 cam aliquo instrumento avellere, &c. licitum
 putarent. Hodie temporis, licet lapidem,
 stationis, de quo alibi, gestare, quasdam ve-
 stes ex incendio eripere, bovem in puteum,
 lapsum extrahere, verrucam dentibus abri-
 pere: sed non licet duas literas scribere, la-
 nam in aure gestare, puerum manu ducere,
 manu femur percutere, manibus complode-
 re, &c. Agentilibus, Romanis inprimis ce-
 lebratum non est. Dio enim id Judæis tan-
 quam proprium & singulare dicat; Tacitus
 tanquam probrosum refert; Rutilius septimæ
 djei ferias turpe veterum appellat. Celebra-
 tum olim a Christianis dubitari non debet.
 Multiplex est, 1. Magnum nempe. 2. δευτερό-
 μεστων 3. Intermedium. 4. שבת בראשית
 5. שבת חג השבועות quibus adde, 6.
 Sabbathi iter, & 7. שבת תורה

1. Sabbathum magnum, μεγάλη ἡ μέγα τῆ
 σαββάτου Johan. XIX, 13. magnus dies sabbath-
 thi, dies solemnis sabbathi, in quo pascha in-
 cipiebat. Omnium enim majorum festorum
 primus & ultimus, dies, sacri, ob מקרא
 קרבן sacram panegyrim & Congregationem
 populi; vel dies sabbathi, in quem & primus
 festi magni dies, & simul Sabbathum incidit.
 Videtur in eum primam tantum azymorum,
 diem incidisse.

3. Sab

HEBRÆORUM

2. *Sabbathum divitegōsam* Lucæ VI. & *Sabbathum secundo primum Scaligerol. VI. Emendat. temporum*, sabbathum quod proximè solemne Paschatos in computo Pentecostes sequitur. A *divitegō* τῆν ἑβδόμενον lex jubet septem septimanas computare. Ideò omnes hebdomades & Sabbatha à Pascha ad Pentecosten suam inde sumunt appellationem. *Cappello* sabbathum secundum ab eo, quod vulgò primum, in computo quatuor parascharum, quas **החורש & כרה זנור שקלים** vocant, dicitur, quod ante secundum à Christi baptisate pascha in iv. Martii, ante tertium in vi. Kalend. Martii, ante quartum in xvii. Kalend. Aprilis incidit. *Grosio* sabbathum Pentecosten præcedens. *Cloppenburgio* sabbathum quartum in computo quatuor parascharum, quod **החורש** dici innuimus, de quibus vide *Walæum* ad Lucæ vi.

3. *Sabbathum intermedium* **שבת** *σάββατον ἐν τῷ μεμελῶ ἐστίν*, sabbathum quod in solemnitatibus, quæ per septem aut octo dies peraguntur, ex quibus semper primus & ultimus festus, in illos intermedios incidit. Hoc **החורש** *intermedium* tempus, esse i. dies, qui duobus sabbathis interjiciuntur. *Judæis* **חוריים**, *ἑβδαμοί*, *Plutarcho* ἐν ἐβδ. ἡμέραι, aliis οἱ μεμελῶ σαββάτων 2 Dies qui in solemnitatibus per septem aut octo dies peragi solitis, inter primum & secundum, in quibus sacra pa-

ægyptis habebatur, intercurrunt. *μυσθω
εργη.*

4. **שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית** sabbathum primum in lectionariis Judæorum, sequens ultimum scenopogiorum diem, quo Pentateuchi lectionem iterum ordiuntur, ob memoriam Creationis, quam illa parascha habet, ita dictum. Incidit in quovis anno dato in 24. 26. 27. 29. mensis Tisri, postquam anniversariæ parascharum lectioni 23. Tisri, quam **תּוֹרַת שְׂמֹכָה** vocant, coronis impo-
ita est. Intercurrunt inter id & Neomeniam Tisri, in quovis anno dato, ultima tria Civilis anni sabbatha: ab eoque per universum annum qua Politicum, qua sacrum omnia computantur.

5. **שַׁבַּת הַחֹדֶשׁ** Sabbathum in computo parascharum quartum, Cloppenburgio primum etiam visum, propter parascham Exodi XII. quâ Neomenia mensis Nisan, divina indictione, Neomeniarum prima constituit. Vel incidit in quovis anno dato in ipsas Kalendas Nisan, vel retrocedit ad 29. 27. 25. Adar aut Veadar: & ita ultimum sabbathum anni sacri constituit. Judæi dicunt isto sabbatho novam aperturam sabbathorum & mensium fieri.

6. *Sabbathi iter, σαββάτης ἡμέρας*, Hebr. **תְּהוֹם הַשַּׁבָּת** seu terminus sabbathi, Actor. I. 12. duplex fuit, *majus* nempe & *minus*. *Majus* Mofi coævum, XII. milliaribus,

ribus, ultra quæ ex castris egrediendum non erat, constabat. *Minus* מדברי מופרים ex scribarum scitis, iisdem, ut & Origeni, Oecumenio, Theophylacto, Maimonidæ, Mofi de Kotzi אלופים אמ bis mille Cubitorum, Syro שבעה אסטרון septem stadiorum, Arabi, unius viri cursus, Hieronymo Ep. 151. ad Algasiam, & Agobardo Lugdunensi Episcopo, bis mille pedum; Eucherio & Lyrano mille passus, qui eidem mensuræ sunt satis consoni; iste dimidiam leucam facit; Gomaræ Babylonæ אלופים אלופים seu בנינויות bis mille passus; Grotio bis mille ulnas, & quia Plinio H. N. l. XI. 23. stadium pars octava mille passuum, stadia octo. Quia verò Johannes xi. 18. Bethaniam ab urbe xij. stadiis abfuisse dicit: Lucas verò xxiv. 50. Bethaniam usque à Christo ascensuro ductos discipulos scribit; hic verò locus unde ascendit, ὅς ἐστὶν ἐλαγὰς nominatur, quem urbi ab Oriente oppositum, ab eadem quasi milliari distare, Marcus XII. 7. Gulielmus Tyrius Histor. l. viii. 11. Joseph. Antiquit. xx. 16. quinque stadiis scribunt, magna difficultas & quasi ἐναντίος exoritur. Ergo & ratio habenda erit, & torrentis Cidron prope murum Orientalem interfluentis, & vallis Josaphat inter urbem & montem interjecta, & montis ipsius. Nam & de eorum varietate multa in definitione itineris Sabbathici habentur. Vel dicendum erit cum Beza, montem oliveti quinque stadiis seu

itinere sabbathi ab Hierosolymis distasse: locum verò unde Christus in eo ascendit, pluribus distare potuisse; Bethaniam totum hujus montis tractum, non vicum esse, quod ex Joh. xi. 1. colligi potest: Lucam verò de Lazari domo, quæ duplo spacio ultra locum ascensionis sita fuerit loqui.

7. שַׁבָּת שְׁבִתוֹן Exodi xxxv. 2.

Sabbathum quietis seu cessationis, est cessatio omnimoda. Frequens Hebræis repetitio vocum, cum aliquid omninò & studiosè fieri debet. Schindlerus exponit *sabbathum sabbathusi*, quod nihil aliud est, quàm quod de die prophano sacro additur tanquam parvum sabbathum.

CAPUT II.

De

Festis Hebræorum menstruis

M*enstruum* festum est *Noëilunium*, νεομενία, festum novæ lunæ, in quo licebat negotiationibus distrahi, cœtus sacrificiâ cogebantur, sacrificium peculiare fiebat, & convivia celebrabantur. Judæi in Palæstina quibus עַרְוֵי הַלַּיְלָה *ad visionem luna* Neomenias putare licet, unum duntaxat diem celebrabant: qui ἀγορῆ, quia a coitu luminarium, & ex scripto colligunt, propter vagum syderis cursum,

sum, dies continuos dies semper celebrant,
 quorum unum יום טוב שנישל גלורא
festum secundum exilii appellant: utrumq;
 Eliezer מספק שני ימים של גלורא
dubium bidui deportationum. Ita ergò non
 solum diem visionis, qui הרוש הלכנא
renovatio luna dicitur: sed etiam ^{עמ נג) ויא} ויא
 antecedentis diem observabant. Sacra scri-
 ptura המתכסה à כסה כסה tegere,
 הרוש הלכנא quia tunc luna solo tegi-
 tut, vocat: Horatius *trigesima sabbata*,
 Trigesima enim seu τριεθάνης mensis, est ἐμὴ
via, ut alibi dicemus. ἰοερὴ & νεμυρία sem-
 per, conjunguntur. In Palæstina quidam o-
 lim ex synebris corniculatam observabant, &
 tempore suo ubi vidissent מקודש מקודש
sanctificata est, sanctificata est acclama-
 bant, succlamante simul qui aderat populo.

CAPUT III.

De

Festis Hebræorum an-
niversariis.

Aniversaria festa vel sunt *Majora* Hebr.
 אגרות ut *Pascha*, *Pentecoste*, *Sce-
 nopegia*: vel *Minora* seu lege expressa, ut
festum tubarum & *Expiationis*: seu à sanctis
 אג סירי

Syris instituta, ut Purim, Encenia, Xylophoria; Nihil nunc dicam, de die 27. mensis Jair, ob expiationem turris Hierosolymitanæ per Simonem Maccabæum factam; de festis *Jephtha, ignis*, cujus Maccab. II. 1. mentio; Judithæ ob occisum Holophernem; 14. diei mensis Adar, ob victum Nicanorem, &c.

1. Pascha, פסח festum quod ex mandato divino Exodi XII. à die 15. Nisan seu Abib. maturefcentium frugum, ad 21. ejusdem, & quidem per septem dies celebrabatur. Dicitur ideo, *festum septem dierum*. Decimus quartus παρασκευὴ τῆς πάχα erat & ערב.

פסחא vespera paschatos I. Samuel. x. v. 4.

in qua agnus paschalis inter duas vespervas jugulabatur, & vesperi comedebatur. Die secundo offerebatur manipulus frugum, primitiæ messis Levit. xxiv. 10. Dicitur verò hic dies ita, non à passione, sed ab Angeli primogenita trucidantis transitu. פסחא enim

est παύειν transire. Hinc Philo Ἀγαθήνη, Josephus ὑπερβασις, Symmachus ὑπερβασιον vocant. Syris est פצה a פצה

hilariter agere, Hierosolymitanis פסחא

lxx habent πάχα plerisque in locis; at II. Paral. xxx. & xxxv. φασίχ, Theodotioni φασίχ, & si Theodoreto credimus φασίχ. In N. Testamento retinetur constanter πάχα: apud Græcos tamen Patres aliquando φασίχ invenies,

nies, quo vocabulo & Vulgatus in V. T. utitur. Sed distinguitur apud Græcos $\varphi\alpha\sigma\chi\eta$ a Pascha. Nam $\varphi\alpha\sigma\chi\eta$ est terminus paschalis Judæorum, seu Pascha $\nu\omicron\mu\iota\kappa\acute{o}\nu$, Æthiopibus פֶּסַח : $\pi\acute{\alpha}\chi\alpha$ est dies resurrectionis, pascha

$\sigma\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\sigma\tau\iota\mu\omicron\nu$, Æthiopibus פֶּסַח . Idem $\text{תִּיהֵי עִיר נְלֶאֶשׁ עִיר}$ *festum desideratum*

vocant. Græcis aliis est η $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\eta$ $\kappa\upsilon\rho\iota\alpha\kappa\eta$ magna Dominica; η $\mu\acute{\epsilon}\rho\alpha$ per excellentiam, ut in synodo Berytensi $\epsilon\iota\sigma\tau\acute{\iota}$, ut in Procopii $\acute{\alpha}\nu\epsilon\kappa\delta\acute{o}\tau\iota\varsigma$ p. 45. Hinc Epistola & homilia $\epsilon\iota\sigma\tau\iota\sigma\kappa\alpha\lambda$, quibus futurum pascha prænunciatur, apud Justinianum Novel. 8. Chryso-stomo $\kappa\upsilon\epsilon\iota\alpha$ η $\mu\acute{\epsilon}\rho\alpha$. Multiplex verò erat, 1. *Primum* $\text{פֶּסַח הַרְאִשׁוֹנִי}$ solemne nempe illud lege præscriptum, ad xv. Nisan. 2.

secundum שְׁנֵי פֶּסַח quod & פֶּסַח

קָטָן pascha parvum, quod pro pollutis & peregrinis remotioribus ad mensem Aprilis rejectum erat 3. *Legitimum*, quod eo ipso die quo mandatum est celebrabatur 4. *Transpositum* quod in sequentem transponebatur. Statutum enim ab Eleazare, vel potius synedrio M. trecentis quinquaginta ante Christum annis, ut si in vicinum sabbatho diem Pascha incideret, in sequentem, ne duo simul sabbatha concurrerent, & toto biduo opere servili abstinere cogerentur, transponeretur. 5. Μνημοσύνη $\delta\epsilon$ Μνημοσύνη memorativum, quod $\theta\acute{\epsilon}\sigma\iota\mu\omicron\nu$ non erat, & quale olim $\epsilon\iota$ $\Delta\iota\epsilon\pi\alpha\sigma\tau\omicron\epsilon\iota\varsigma$,
nunc

nunc etiam a recutitis celebratur.

2. *Pentecoste*, Hebr. חג שבועות

Exod. xxxii. 22. festum septimanarum, Rabinis, חג שבועות septem enim post pascha elapsis septimanis celebrabatur, LXX. ἡ τῶν ἐβδομιάδων ἑσπότη. Appellatur etiam 1. *Festum primitiarum messis triticeæ*, quia hæc eodem mense Sivan. 2. In N. T. πεντηκόστη, seu quod in quinquagesimum diem a secundo azymorum incidat; seu quod quinquagesimo post falcem in segetem missam celebraretur. 3. πλήρωμα τῶν ἡμερῶν τῆς πεντηκόστης, quia illâ quæ feriabatur, die complebantur. Ritus vide Levit. xxiv.

3. *Scenopegia*, חג הסוכות *festum tabernaculorum*, & simpliciter סוכות, quod mense septimo collectis frugibus celebrabatur. Unde *festum mensis septimi & Collectionis frugum* appellatur. Ευχαριστήριον ἐπὶ συγκομιδῇ τῶν καρπῶν fuisse, scribit Theophylactus. Totidem quod Paschati dies festo: a xv. Tisri ad xxi. solebant σκηναῖς seu καλύβας ex frondibus στηγύνουσαι, inque illis in memoriam primorum qui in deserto, degere. Hinc σκηναὶ ἐόρτη Levit. xxiii. 34. ἐόρτη τῆς σκηνοπηγίας Deut. xii. 16. ἡμέρα τῆς σκηνοπηγίας II. Maccab. 1. 9. σκηνοπηγία & σκηνοποιία alibi, Aquilæ Ὑσκητισμοί. Mos à Josue temporibus ad Nehemiam usque intermissus, ab hoc & Esra egregiè

egregiè reductus est. Ritus singulares & varii. Solebant singulis diebus stante templo aquam ex fonte Schiloë haurire, templo cum tubarum & aliorum instrumentorum sonitu illatas libare & subsultare. Locus ab hauriendo nominatus in atrio mulierum erat. Pluviæ impetrandæ ergò oblatas quidam existimabant, ut terra ferax esset. Faces manibus præferebant, hymnos canebant, Levitis interim infinitis instrumentis ludentibus, sacerdotibus tubis clangentibus. Producebantur gaudio noctes, & multi ibi dormiebant finito, ut alienis humeris niterentur. Sed hæc ipsorum addita. In eodem pomum Citrinum, palmæ, myrti, & salicis ramos decerpere, fasciculum ex his confectum, qui הושענא dicebatur, dextrâ, pomum sinistrâ manè antequam commedissent circumferre, quod extra nonnisi primò die fiebat sœvum. Unde festo ראש באב' או palmarum nomen. Ultimus dies הג עצרה *festum cohibitionis*, quia populus ab omni opere abstinebat, & conventui vacabat; הג הדרה שבת הדרה *sabbatum magnum*, הג הדרה שמחת התורה *latitia legis*, quia eo die ultimam legis sectionem legebant, & sic legem absolvebant, dicitur. Eo, si Paulo Fagio standum, septies altare fasciculo illo instructi circuibant, memoriam prostratorum Jerichuntis murorum recolentes, & אנה יהודה הושיעה אנה

אנה,

אָנָה יְחֹרֵה הַעֲלִיתָהּ נָה

obsecro Domine, salva queso, obsecro Domine prospera acclamabant. Eodem tres lectiones Propheticas ex 1. Reg. viii. initio Josuæ & ultima sectione Malachix legebant. Alias legunt Ecclesiasten semper. De sacrificiis videatur Nehemias. In annum dimissionis quando incidebat, sicut Regi vel Pontifici legem e sublimi suggestu legere auscultante populo, qui tubis convocabatur. Jereboamus in mensem Marschesvan dolose transtulit.

4. *Festum tubarum seu Dies clangoris,*

תְּרוּעָה יוֹם Numer. xxix. 1. incidit in primum diem septimi mensis. Nul- lum in eo servile opus, convocatio sancta, holocaustum, munus, & reliqua, de quibus dicto loco, ut & Levit. xxiii. 24. ubi נִכְרוֹךְ

תְּרוּעָה monumentum seu *recordatio*

clangoris vocatur. Celebrabatur, vel in memoriam arietis pro Isaaco immolati, ut Rabbinis placet: vel in memoriam bellorum: vel quod in illum ראש השנה dies novi anni, secundum civilem computum incidere, a quo annus septimus & jubilæus computabatur.

5. *Festum expiationis יוֹם כְּפֻרִים*

Numer. xxi. 8. 9. 10. Incidit in diem decimum mensis septimi, expiabaturque in eo à Pontifice summo qui in sanctum sanctorum cum

cum sanguine juvenci & hirci ingrediebatur sanctuarium sacrum, tentorium conventus, altare, sacerdos ipse maximus cum familia, sacerdotes reliqui, & totus congregationis ejus populus, tum per sanguinem juvenci & hirci pro Jehova, tum per dimissionem illius hirci, cui fors Hazazelis obvenerat in desertum. Jejunium tum sub pœna excidii. Ritus Levit. xvi. & xxvii. sed plenissimè in libro Thalmudico *Foma* quem nuper elegantibus notis illustravit *Sheringamus* Anglus.

6. *Festum Purim* seu *fortium* יום פורים,

quasi dicas, κληρώτεια, ab Esthera regina in memoriam liberatorum ab Hamanis insidiis Israëlitarum, authore Joachimo Pontifico, ut Philo tradit, pro die xiv. & xv. mensis Adar institutum, vera Judæorum Bacchanalia. Legitur in eo Estheræ historia & quotiescunq̄ue Hamanis fit mentio, feriunt pugnis vel malleis scamna quibus insident, quasi caput Hamanis ferirent. Vox aliàs est Perfica, fortè ab Hebraico פור *frangi*, quia fors litem dirimit. Exponitur in libro Esther per פורים, lingvâ fortè Sufianâ, Arabibus est

קריעה, apud Josephum habes ἡμέρας φερεσίας. Fortè aliquis coram Hamane sortem misit, ut, quo mense & die Judæor. gens excindi posset, exquireret.

7. *Encania* Nehem. xii. 17. חנכה

ἑγκαίνια Johan. x, 22, festum dedicationis
vel

vel repurgationis templi. Ter verò templum Ierofolymis solemniter repurgatum erat. Primum a Salomone II. Reg. viii. dein à Nehemia Esr. vi. 15: tertio a Judá Maccabeo, postquam ab Antiocho pollutum fuisset I. Maccab. iv. Horum Encaniorum fit apud Johannem dicto loco mentio. Celebrabatur hyeme, mense nempe nono, & quidem annuatim per dies octo à 25 mensis Cisleu incipiendo. Dicuntur etiam 1. *ἡμέραι ἐγκαίνιους τῆς θυσιαστηρίου*, quia templum novo altari tum instructum fuit. 2. *Dedicatio Hasmonæorum*, quia ab illis instituta. 3. *Dedicatio lucernarum, in ade secundá*, seu quòd inexpectata lux ipsis apparuisset; seu quòd templum ingressi, non plus olei in lenticula quadam invenerint, quàm quòd ad lucernas templi una die accendendas sufficeret; accensæ verò ex eo octo dies durassent, donec confusis Olivis, mundum fuisset expressum, ut in Thalmude extat. 4. **הדלקת נרות** *accensio lucernarum*, quòd præter illas quæ in templo accendebantur lucernas, in singulis quoque domibus, vespere, singuli toto illo octiduo in miraculi memoriam, accendere solebant, quæ ardebant per noctes. Josephus Antiquit. I. xii. 1. *Φῶτες* vocat. Prohibitum in illis lamentari & jejunare.

8. *Ζυλοφορία* Joseph. *ἄλωσ.* I. II. c. 31. festum quo ligna ex sylvis ad sacrificia, & alendum æternum ignem portabantur. Thalmudici certos dies familiis singulis ad rem
eam

am constitutos fuisse dicunt; seu statum quemque diem plures familias puta viginti aut triginta hujus officii causa sociasse, & quidem ex solis Hierosolymitanis. Eæ holocaustum spontaneum offerebant, quod קָרַךְ הַעֲצוּם vocatum: nec fastum jejunio vel luctu macerari.

CAPUT IV.

De

Festis Hebræorum post plures annos recurrentibus.

Esta plurimum annorum sunt Sabbathum cessationis terra & Jubilæus.

1. Sabbathum cessationis terræ

שַׁבְּתוֹן לְאֶרֶץ, Levit. xxiii,

4. 5. septimus quisque annus, quo terræ cultura intermittebatur, nec ferebatur, nec metebatur, ideo sextus duplum ferebat, debita denique remittebantur, Deuter. xv. 2. Observationem ejus Nehem. x. 31. vide. Dicitur & שְׁמִיטָה!

2. Jubilæus הַיּוֹבֵל Levit. xxv. 8.

magnum illud anni quinquagesimi festum, dictum, à יוֹבֵל, quæ vox 1. arietem. 2. sonum הַרְעוּרָה שׁוֹפָר tubæ clangoris, certum, distinctum seu productum, qui ἀλαλαγμός Græcis, jubilæus Latinis. 3. diductionem

Etionem soni aut proventum annum terræ, s. reductionem & restitutionem significat. Et certè promulgabatur sollemniter secundum quosdam cornu arietino, (aceto macerata ad inflandum parabantur) sono productione, (σημείωσις ἀφ' ἑσθ' LXX.) ut Josua vi. legitur; (Ideò nomen ejus **שׁוֹפָר** **תְּקִיעַת שׁוֹפָר** secundum nomen soni tubæ dicit Jarchi) qui per universum Israël diffundebatur & diducebatur. Ob singularia commoda, quæ ad personas in eo redibant, annus *ωββάσιων* singulariter uberis dici poterat: restituebat denique & reducebat unumquemque in suam hæreditatem. Catenæ Patrum Græcæ MS. ad Levit: xxv. est *Ιάβηλ* vel *Ιωβηλαί*⊙, putantque compositum ex **יָוָי** vel **יָוָיָי** & **יָוָי**, vel ut illi scribunt *יאָוָי* (lege *יאָוָי* vel *יאָוָי*) *καὶ ἑλάτῃ* quasi sit *ἄγιον*, ἀγῶν τὸ ἔτ⊙. Promulgabatur autem a Synedrio, ab eo tempore quo terræ Canaan possessio ipsis in solidum cesserat, die decima mensis Tisri, clangore tubæ, antequam tribus ulla in exilium fuit pulsa vel cum alia confusa. Desinitur, a quibusdam quinquaginta solidis annis a quibusdam XLIX, ut in quinquagesimum incidat, & quinquagesimo primo sequentem numerandi initium faciunt, ut apud R. Levi videre est. Intermittebatur in eo agri cultura, non metebantur spontè crescentia; nec colligebantur fructus arborum, adeò ut liber fuerit eorum, quæ

Quæ terra producit usus. Possessiones etiam
sive dono sive venditione distractæ post li-
minio ad Dominos redibant, exceptis ædifi-
ciis in urbe manibus cincta, quæ eodem quo
venditæ anno redimi debebant, & servi He-
bræi manû mittebantur. Tempore templi
non celebrabatur; sanctificabatur tamen an-
nus quinquagesimus, numerabaturque ad
sanctificandos dies remissionis. Rectè ergò
Syro **דמינו נחש** annus restitu-
tionis, Arabibus **قنطون** remissionis & di-
missionis, Græcis **εἰσαὶ τῆς ἀφεσεως**, τῆς
ἀφωγῆς. Philoni τῆς ἀποκαταστάσεως; Latinis,
annus beneplaciti, libertatis, emancipatio-
nis, Redemptorum Dei, nec non Sabbathum
Jubilar dicitur.

APPENDIX

De

Libris sacris V. T. Philo-
logica quædam

CAPUT. I.

Canonicorum librorum

V. T. Catalogus.

Libri Canonici Augustino & aliis
Patribus sunt libri Scripturæ V. &
N. T. qui in Canone habentur.
Canon

Canon autem scripturarum nihil aliud est quam Catalogus earum quæ genuinæ sunt, & ab Apocryphis discernuntur: in quibus etiam religionis nostræ Canon est & regula, ex quibus nempe *fidei nostræ assertiones constare* Patres voluerunt, ut Ruffinus in expositione Symboli ait. Ideò Augustinus solis illis hunc honorem timoremque defert, ut nullum auctorem eorum scribendo aliquid errasse firmissime credat Athanasius in Synopsi vocet τὰ κεκανονισμένα βιβλία, libros in Canonem compactos: nonnulli τὰ Ἀγθὰ καὶ ῥαφαὶ Origenes apud Euseb. Hist. Eccles. l. vi. 19. ἐν Ἀγθῆκῃς, Hieronymus in Michæam *finis Ecclesia Christi*, de quibus illa scilicet non egreditur. Chrysostomus ἀνευβῆ ζυγόν ἀπάντων καὶ νόμιμα καὶ κάσινα τῶν ῥειῶν νόμων τῶν δόξαντων dixit: Athanasius τῆς πίστεως ἡμῶν οἰονεῖ ἀκροθίνια, ἀγγύρα καὶ ἐρείσματα *fidei nostræ verbuti primitias vel certas anchoras & sustentacula*. *Disiduntur* verò illi qui in V.T. habentur, in *Pentateuchum, Prophetas & Hagiographa*. Ordo seu series secundum quam dispositi sunt, dicitur Hebræis סֵפֶר שֵׁל מִקְרָא

1. *Pentateuchus* πέντε βιβλία scilicet βιβλία, quia quinque libris constat, πέντε βιβλία instrumentum Hebræis חֲמִישָׁה חֻמְשֵׁים proprie quinque quintæ. Qualibet enim pars חֻמְשָׁה. Sunt qui per חֻמְשָׁה Pentateuchum intelligunt in communem usum scriptum: per

per **ספר תורה** librum legis sacrum, sed malè ut Cl. Buxtorfius de origine punctorum p. 39. docet. Habet versus 5845 ex computo Hebræorum, quorum medius Levit. viii. 8. literarum sexagies millena millia, quadraginta quinque Libri hi sunt sequentes.

1. *Genesis γενεσις* seu *ἡ βίβλος γενέσεως* Gen. ii. 4. liber ita dictus, quòd in eo mundi & rerum omnium primordia exponuntur. Hebræis à prima voce **בראשית** in principio. Scriptus est partim per traditionem, partim per revelationem a Mose F. Amrami: & distinguitur in paraschas xii. Sidras xliii. capita L. versus 1534, literas 4395. Apud Samaritanos habet sectiones 250; apud Syros capita 78. versus 4509.

2. *Exodus ἐξοδος* Exitus in quo ab initio exitus Israelitarum ex Ægypto describitur. Hebræis **ויאמר שמורת** a primis verbis. Constat paraschis ii. sidris 29. Capitibus 40. versibus 1209. medius est c. xxii. 28. Apud Samaritanos habet sectiones 200. apud Syros capita 44. Vocatur etiam **נזקין** damna, quia in eo de damnis & damnorum restitutionibus prolixè agitur.

3. *Leviticus* in quo Levitarum ministeria & victimorum diversitates explicantur. Hebræis est **ויקרא** à prima voce. 2. **תורה כהנים** lex sacerdotum, quia in eo officia sacerdotibus præscribuntur. 3.

תורה

lex oblationum **הַקֹּרְבָּנוֹת**

seu sacrificiorum, quia in eo de sacrificiis agitur 4. סְפָרֵי דְבָרִי libri verbi Raf, nescio propter quam rationem. Capita habet 27. paraschas 9. versiculos 859 medius est c. xv. 7. Apud Samaritanos sectiones 135, apud Syros capita 19. versus 2454.

4. Numeri LXX. Ἀριθμοί, in cuius initio Moses & Aaron numer. populi Israelitici, & quidem tributim ineunt. Hebræis dicitur. 1. בְּמִדְבָּרִי in deserto, a significantiore versus primi voce 2. וַיְדַבֵּר & locutus est a prima libri voce 3. סֵפֶר הַמִּסְפָּרִים liber Numerorum, apud Eusebium H. E. l. vi. 19. ex Origene, 4. סֵפֶר פְּקֻדֵי־וְיָסוּדֵי־לְבָבוֹ liber recensionum, Complectitur capita 36. paraschas 10. versus 1288. medius c. xvii. 20. Apud Samaritanos sectiones 218; apud Syros capita 36. versus 3521.

5. Deuteronomium LXX. δευτερονόμιον, in quo maximâ ex parte repetitur & declaratur lex priorib. trib. libris exposita. Dicitur iisdem & δευτερονόμιον, δευτερονομίον. & δευτερονομίον Hebræis est 1. אֲרָרָה הַדְּבָרִים hæc sunt verba, a verbis initialibus, 2. מִשְׁנֵי repetitio quia ut dicunt Hebræi, liber hic est זְכוֹרֹן שְׁנֵי הַדְּבָרִים שָׁרֵי הַסְּפָרִים priorum reliquorum librorum memoria. 3. מִשְׁנֵי

תורה משני Masorethis lex repetita,

propter supra dictam rationem. 4. ספר

תוכחות liber redargutionum, quia in

eo graves contra Judæos redargutiones. Unde

& caput xxvii. ספר תוכחות Caput

redargutionum vocatur. Continet capita

apud Hebræos 34, paraschas 10. versus 955. me-

dius est c. xvii. 10. Apud Syros habet capita

28, versus 2796. Nota verò, fieri hujus voca-

buli apud Lxx. Deuter. xv 11. 18. & Josuæ

viii. 32. mentionem. Ibi a Thargumistis

פִּתְשָׁן אֲוִיתָּנָּה exemplar legis verti-

tur: his pro exemplo legis Mosis, nempe

Decalogo, aut præcipuis ejus capitibus, aut

benedictionis & maledictionis formula su-

mitur. Nec omnes libri, nec ipsum Deute-

ronomium scribi in lapidibus poterant. R.

Saadia scriptum hic fuisse præceptorum nu-

merum, sicut sunt in Halachoth & Acha-

roth, & quidem Lxx. lingvis, nugatur.

11. Prophetarum nomine veniunt libri

à Prophetis scripti per metonymiam causæ,

Hebræis 1. קְבָלָה traditio in Hal. ol.

שקבלו מרוח הקדש כל נבואה

ונבואה לבי צורך השעה

quod prophete pro-

phetias singulas a spiritu S. acceperint, pro

temporis, ætatis, aut facti alicujus ratione. 2.

B

מקרא

מקרא Elix in Thisbi, quod sint pars Ie-
 ctionis sacrae seu Bibliorum. Sunt autem vel
Priores **ראשונים** **נביאים** vel
Posteriores **אחרונים** **נביאים**. Illi
 sunt *Josua*, *Judices*, *Samuel*, *Reges*. Hi
 vel sunt **גדולים** *maiores*, quantum ad
 librorum magnitudinem, ut *Esaias*, *Fere-*
mtas, *Ezechiel*: vel *Minores*, qui **שנים**,
עשר *Chaldaeis* **תרי עשר** contracti
תריסר duodecim, Graeci *δωδεκάβιβλος*
 vocant, ut *Hoseas*, *Joel*, *Amos*, *Obadias*, *Jo-*
nas, *Micheas*, *Nahum*, *Habakuk*, *Sophonias*,
Haggens, *Zacharias*, *Malachias*.

1. *Josua* **יהושע** LXX. *Ἰησοῦς* continet hi-
 storiam post mortem Moſis annorum plus-
 quam xvii. Capita habet secundum Hebraeos
 24. versiculos 656, quorum medius c. xliii.
 26; secundum Syros capita 19. versus 2167. A
 Josua an aliis, Esra imprimis, vel Eleazaro
 summo Pontifice Aaronis F. conscriptus sit,
 disquiritur à quibusdam.

2. *Judices* **שופטים** Judicum xii
 historiam continet, annorum 299. secundum
 alias 329. Capita ex recensione Hebraeorum
 continet 21. versus 618, medius est c. x. 8. ex
 Syrorum, capita 11. versus 4233. Pinchafus ne
 an Heli, Samuel, Ezechias, an Esdras ejus sit
 author, non convenit.

3. *Sa-*

3. Samuel **שמואל** Origeni **δεσλν**

nomen duorum librorum, qui LXX. libri βασιλειων seu βασιλειων dicuntur. Primi, cujus fortè ad caput xxv. Samuel author, reliquorum Nathan vel Gad Prophetæ, quamvis & Ezechiaë quidam, quidam Esdræ tribuant, capita sunt 31, versus 797. Posterioris, capita 24. versus 679.

4. Reges **מלכים** Regum libri duo,

qui Israëlitis & Judæ historiam continent. A pluribus fortè scripti sunt, Nathane nempe, Achija, Semaja, Iddone, Azaria, Jehu & Miccejehu: quibus nonnulli Elifæum, Elaiam, Achiam Silonitem, Jeremiam & Efram addunt. Prior capita 22. versus 809. continet: posterior capita 25. versus 712. Sic uterq; habet versus 1521. quorum medius 1. Reg xxii 6.

5. Esaias **ישעיהו** ex Prophetis majori-

bus nobis & in Bava Bathra primus, Rabbi- nis secundus. Absolvitur ejus Prophetia capitibus 66. versibus 1295, quorum medius c. xxxvii. 21. Nullus plenius, evidentius, & magis disertè de Christo egit. Putatur ejus præ reliquis Prophetis exquisitissimam noticiam habuisse: prout & Moses suorum vaticiniorum habuit.

6. Jeremias **ירמיהו** Prophetia

ejus stylo rusticiore conscripta est & ordine turbato. Ideò Abarbanel **המוקדם**

מאוחר והמאוחר קודם **πρῶτος**
B. 2 **ὑστέρων**

ὑπερον, & ὑπερον ἀπόπερον. Absolvitur capitibus
52. versibus 1365. medius est c. xxviii. II. sunt
qui in terrestri Paradyso superstitem volunt:
imò ipsius animam in alium migrasse.

7. *Ezechiel* יְחֶזְקִאל Propheta capti-
vitatibus Babylonicæ, minus quidem in Prophe-
tiis suis disertus, sed ita *μυστηριώδης*, ut Judæi
juventuti suæ, earum principium & finem le-
gere prohibuerint. Agit in illis præcipuè de
populi restitutione. Includuntur capitibus
48. versiculis 1273. quor. medius c. xxvi. I.

8. *Hoseas* Ὡση. Propheta Esaiæ οὐρανός-
ῳ. Vixit enim sub Ufia, Jothamo, Achazo &
Ezechia. Dicitur fuisse *filius Beer*, i. e. pu-
tealis fortè sic dictus, quod legis & doctrinæ
divinæ uberrimâ copiâ apud ætatis suæ ho-
mines affluerit. Vaticinatus est clarè de vo-
catione gentium, & reprobatione Judæorum.

9. *Joël* יוֹאֵל Propheta Judæ, Hoseæ
contemporaneus. Appellatur *filius Pethuel*
secundum Senensem, ut ex nomine panis ac
buccellæ Dei, vati ad annonæ & frugum de-
siderandarum imaginem, vaticinium editum
fuisse videatur.

10. *Amos Thecoënsis*, אֲמוֹס ex bubulco
Propheta factus tempore Uzizæ. Vocatur
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נִחֵם *ψίλλος* blæsus, quod vitium
nomine אֲמוֹס onerosi innui creditur. Con-
cionatur adversus gentes vicinas, & pænas
Judæis ac Israëlitis denunciatur,

11. *Oba-*

11. *Obadias* seu *Abdias*, עֹבַדְיָהוּ

putatur fuisse semicenturio ille ad comprehendendum Eliseum ab Ochoziâ missus. Hieronymo vir ille qui centum Prophetas tempore Jezabelis in spelunca pavit; Rabbiniis Edomæus. Concionatus est contra Edomæos.

12. *Jonas* יוֹנָתָן nonnullis Sareptanæ

viduæ filius ab Eliseo suscitatus; verius Judæus ex regione Amithai, vinculo Sethi, in tribu Aser. Videtur sub Joa vel Jeroboamo II. prophetasse.

13. *Micheas* מִיכָהוּ Morastites, Esaiæ

Contemporaneus. Prophetavit sub jothamo, Achazia, & Ezechia.

14. *Nabum* נְבֻזַנְדַּנְשַׁרְזַרְזַן *Elhosai* seu à patria,

seu à familia, seu à munere. Vixisse putatur circa Manassis tempora. Prædicit inter cætera absolute urbi Ninivæ excidium.

15. *Habakuk* חַבְקֻקְיָהוּ filius secundum

paraphrasten Chaldæum Sunamitæ, sed falso. Ante captivitatem, & quidem sub regno Manassis prophetasse verisimile est. Minatur Chaldæis & prædicit Christum.

16. *Zephania* seu *Sophonias* צְפַנְיָהוּ

Jeremiæ coætaneus. Docuit sub Josua contra Judæos & Babylonios, illosque adventu Christi solatur.

17. *Haggaius* חַגַּי caput sub Dario, Hysta-

spida fortè, in captivitate prophetare. Ex-

DE LIBRIS V. T.

hortatur ad templi structuram, idque gloriosum pollicetur.

18. *Zacharias* זַכְרְיָהוּ filius Barachiz, nepos Iddonis, inter sacerdotes à Nehemia numerati, Coætaneus Haggæi. Exhortatur Zerobabelem & Josuam ad templum extruendum, & vaticinatur de Christo.

19. *Malachias* מְלַאכִי nonnullis cum Mardocheo, Judæis cum Esra idem. Origeni Angelus de cælo, Epiphanio Sophanus, è tribu Zabulon, propter elegantem formam sic appellatus, coætaneus duorum præcedentium. Objurgat populi & sacerdotum circa cultum Dei & leges connubiorum peccata; Messie prodromum Eliam promittit &c. Dicitur הַנְּבִיאִים הַזֶּה figillum Prophetarum. quia in eo & series Prophetarum V. T. & scriptio *διότι οὐδὲν* in libris defecit.

111. *Hagiographa* כְּתוּבֵי חֵן Chaldaïs כְּתוּבֵי חֵן, Epiphanio *γραφήα* *sacra scripta* quod scripta sint בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ per spiritum Sanctum. Est autem hic explicante Kimchio, secundus Prophetiæ gradus, quo homini nec per visionem, somnum vel auditionem vocis, nec per ecstasim, sed cum sensibus est integris, Prophetia contingit. *Dividuntur* in מִגִּילוֹת הַמֶּשׁ libellos quinque. Judæis *מג* *מג* *מג* *מג* *מג* ita dictos, qui per annum in festis legi solent, ut sunt *Canticum*

CA. 111.

*Canticorum, Ruth, Threni, Jeremia, Ecclesiastes, Solumen Eſtera; & alios partim Poë-
ticos, quales ſunt Pſalmi, Proſerbia Salomonis,
Jobus; partim Propheticos, ut ſunt Daniel;
partim Hiſtoricos, ut ſunt Eſra, Nehemias,
& Verba dierum ſeu Chronica.*

1. *Canticum Canticorum* שִׁיר הַשִּׁירִים

i. e. Canticum excellentiſſimum, in quo ſub
typo conjugii Salomonis & filia Regis Aegypti,
ſpirituale inter Chriſtum & Eccleſiam
conjugium deſcribitur. Caſtalius Epithalamium
eſſe dixit. Non permittitur legi à Judæis
ante annum trigefimum primum. Rabbinorum
tamen eſt, כל שלמה האמור בשיר השירים קרוש
Omnis Salomo cujus in cantico canticor. fit mentio eſt
ſanctus. Complectitur. c. 8. verſus 116, medi-
us c. IV, 14.

3. *Libellus Ruth* רִוּת historia Ruthæ
Moabitidis, à Samuele fortè ſcripta, Judæi
tempore Abezan judicis quibus cum Boazo
idem accidiſſe putant. Continetur capitibus
4, verſiculis 85, medius c. II, 21.

3. *Threni Jeremia*, אִיכָרִים quomodo,
alias קִינּוּת lamentationes vel *Θεννῶν* dia
cum lyrico conveniens, quâ urbis everſionem,
& populi captivitatem deſlet. Conſtat
capitib. 5, medius c. III, 34.

4. *Eccleſiaſtes* קְהִלָּתִי liber à Salomone
in ſenecta conſcriptus, certum penitentiæ

tia iudicium. Voluerunt eum inter ^{דברי חכמים} *Q*ui Rabbini referre propter quandam dissonantiam; sed cum viderent in principio & fine verba legis continere, mutaverunt sententiam. Constat capitibus 12. versibus 166, medius est c. v. 7.

5. *Volumen Esther*, מְגִלַּת אֶסְתֵּר

historia Estheræ in usum populi magnam partem ex Regum Persiæ Chronicis, à Mardocheo vel alio excerpta. Ideò nomen Dei ne semel quidem in eo occurrit. Tanti fit ab Hebræis, ut dicant omnes libros Propheticos & Hagiographos tempore Messiae abolitum iri, excepto libro Esther, qui æque stabilis est ac Pentateuchus. Vocatur etiam ^{מגילת אסתר} *Megilat Esther*, quia apud veteres peculiari volumine, & quidem sine ullis distinctionum notis consignabatur, ut in exemplari manuscripto Buxtorffiano, ligno circumvoluto videre est. Complectitur capita 10. versus 166, medius est c. vi. 10.

6. *Psalms* תְּהִלִּים hymni, laudes, &

תְּהִלִּים סֵפֶר תְּהִלִּים liber laudum, est liber ille, qui Psalmos Davidis dictos continet. Hebræis sunt 150; Lxx. Syriacæ & Arabicæ Sionitæ translationi 151: aliis secundum numerum dierum Jacobi 147: illis qui primum & secundum conjungunt 149. Davidis sunt plerique, aliis eorum quorum præferunt nomina. Syri, Davidi 72. filii Core 11. Ethani unum, Salomoni duos

duos adscribunt. Triginta duos legales faciunt, novendecim jubilatorios. Ab Esra in unum volumen congestos verisimile est. Titulos habent apud Syros & Arabes diversos, quorum quosdam apud Cl. *Hottingerum* lingvarum Orientalium Oceanum vide The-
sauri Philologici p. 499. & seqq. Dicuntur 1. vulgò *parva Biblia*, quòd tota cœlestis doctrina in iis explicetur. 2. Hebræis ספר

תילים liber cumulorum, quod laudum Dei cumulum contineant, & 3. אלפנת

ביתא רבתא *Alpha betha magnum*, vel absolutè Alphabethum. Apud eisdem Psal. cxix in Masora ita dicitur, quia per ordinem Alphabethi ita scriptus est: Psal. verò xci. שיר בנעים *Canticum occursum*, quod de Dei circa illa, quæ homini occurrere possunt בנעים seu eventus mali agat. Haber apud Hebræos versus 517. medi-
dius est Psal. Lxxviii. 36. apud Syros 4832.

7. *Proverbia Salomonis*, משלי שלמה ad verbum. sententiæ dominantes, i. e. eximix, celebratæ, scitæ, figuratæ, eruditæ, breviculæ, & salutarem doctrinam fundentes. Continentur capitibus 31, versibus 913. medius est c. xvi. 18.

8. *Jobus*, איוב *liber Jobi*, qui fortè ante legem latam, Israël'is in Ægypto degentibus vixit, seu ab ipso, seu ab ejus amicis, seu à Mo-

se scriptus; nisi ab eo ex lingua Arabica vel Syriaca in linguam Hebraicam translatus malis. Putatur enim linguâ Arabicâ scriptus fuisse. Unde Bibliandro Theologus Arabs vocatur. Anabaptis est Tragicomædia Hebræorum. Includetur capitibus 42. versibus 1070. medius est c. xvi. 22. Syri habent capita 14. versus 2803.

9. *Daniel* דָּנִיֵּאל prophetia Danielis, scripta potius ab ipso Daniele, quam à Synagoga magnæ viris, quod Thalmudistæ prodiderunt. Dicitur ab Hebræorum vulgo Propheta עֵרַךְ רֹךְ הַעֲבָרָה per metaphoram; imò abhorrent ab ejus lectione, quòd adventum Messie nimis clarè definitiverit. Sed R. Jachiades dicit quòd שְׁהִגַּע לְקֶצֶר הַגְּבוּל הַנְּבוּאָה, quòd summum Prophetæ terminum sit assecutus. Habet capita 12, versus 457. quorum medius c. v. 30.

10. *Esra* עֶזְרָא liber Esræ, filii Saariæ, filii Afariæ, duodecimi ab Aarone, legis Domini scribæ ingeniosi & velocis. Exemplar Esræ manu in corio scriptum, & in voluminis modum obtortum, nullaque labe à tineâ vitiatum, in sacrario ædis Divi Dominici, Bononiæ se vidisse Tissardus Ambacus jactat, Fides sit penes authorem.

11. *Nehemias* נְחֵמְיָא liber à Nehemia filio Hacaliah sacerdote scriptus. Dicitur *Esra secundus*, quòd ea quæ ab Esra & Nehemia

nia

miâ acta sunt, complectatur, quodque in unum apud Hebræos & Græcos compingatur volumen. Continet cum Esrâ versus 688, quor. medius 32. Nehemiâ c. III.

12. *Verba dierum*, דְּבָרֵי הַיָּמִים

Chronica five *Annales* ab Esra sine dubio scripti. Græci προγελεπόμενα seu *præterita* vocant, quia in illis, quæ in libris Regum ommissa, exactius referuntur. Continent res ab initio mundi, ad tempora Zedechiæ & Cyri. Constant versiculis 1763. quorum medius est 25. I. Chron. xx. vii.

CAPUT. II.

Catalogus librorum Apocryphorum V. T.

Libri Apocryphi dicuntur, vel à voce κρύπτω *arcula*, quod non fuerint repositi ἐν τῇ τῆς ἀβράham κιβώτῳ, in *arca faderis* seu *armario Judaico*, ut Tertullianus vocat: vel à κρύπτω *occulto*, seu quod eorum authores sint incerti; seu quod privatim tantum & non pro ambone in Ecclesia Græca legebantur, seu quod autoritas eorum obscura & incerta. Hebrais sunt סְפָרֵי חֲסִידִים *absconditi*, vel

quod tanquam vitiosè scripti privatisusibus reservarentur, aut in terra sepelirentur; vel quod aliis V. T. libris contradicerent, & ideò

indigni lectu censerentur. Rabbinī מאומות העולם à gentibus seculi multiplicatos scribunt בקוביץ ספרי הקרש, in *systemate librorum sanctorum*. Rufinus *Ecclesiasticos* vocat, quia eos majores in Ecclesia legi voluerunt, non tamen proferri ad auctoritatem scripturæ confirmandam. Sunt & alii *Apocryphi* dicti, quos in Ecclesia legi voluerunt, ut Evangelium Thomæ Apostoli, quo Manichæi utebantur, Evangelia quæ corruptit Lucianus, liber fundamentum dictus, libri quos fecit Lentitius &c. Libri verò Apocryphi V. T. sunt 1. *Sapientia Salomonis*. 2. *Syracides*. 3. *Baruch*. 4. *Tobias*. 5. *Suffanna*. 6. *Libri Hasmonæorum*. 7. *Judith*.

1. *Sapientia Salomonis* חוכמתה

liber Salomoni adscriptus, quem Syrà lingvâ scriptum ad aliquem Orientis Regem misisse R. Moses Bar Nachman opinatur. R. Gedoliah & alii à Philone compositum credunt. Venit aliquando *Proverbiorum* nomine; ideo etiam à nonnullis *Canonicus* creditur.

2. *Syracides* סירא בן סירא filius Syra, liber ab eo scriptus, qui quia accensetur ספריים היצוגים *libris prophanis*, inter prohibitos apud Judæos habetur. Inveni tamen qui concessere, quod מרי דואתבהי מעלותה multa utilia in eo essent להגיון ad meditationem, & non לוגיעה

לויגוער ad laborem, i. e. eo modo quo quis epistolam quamlibet legit; nec ad firmandam fidem, sed ad firmandos mores. Dicitur & *Ecclesiasticus*.

3. *Baruch* **ברוך** scriptum à Barucho Jeremiæ discipulo dictum, sed ψ *Αδελφικαφον* ab Hellenistâ aliquo confarcinatum.

4. *Tobias* **טוביה** historia Tobiae aliquando ex lingua latina in Hebraeam versa, & Constantinopoli primò, postea à Munstero, quem Zemach David authorem versionis facit, sed falsò, edita. Continet nonnulla nugacia.

5. *Susanna* **ששנה** historia Susannæ ab aliquo Græco conficta. Etymologiæ illæ ψ *σοφιστικὴ ἱστορία* ex Græco sunt.

6. *Libri Hasmonæorum* **ספרי**

להשמונאים vel **מכביאי** historia Macabæorum, in tres libros distincta, in quibus bella cum Regibus Syria recensentur. Prius volumen conscriptum fuisse putatur ab authore lingvâ Hebraicâ Posterior, est brevium Jafonis Cyrenæi, qui quinque libros de hoc bello conscripserat. Hasmonæi possunt dici, vel quasi **חשמונאים** ψ *ἄρχοντες καὶ πολεμάρχμοι* viri magni & autoritate pollentes: vel ab Arabico **חש** vel potius **כש** timuit, & Hebræo **מנ**, id est, præfecti reverendi: vel à **חש** seu **כש**

כש, quod significat & *irasci*, unde addito Nun, Hascchmon iratus, quòd iusto incitati Zelo hostes Ecclesiæ invasisent; & *Erubescere*, quòd coram eis tanquam praesidiis erubescerent; & *Serberare*, quòd flagella Ecclesiæ hostium fuerint. *Maccubai* nomen Judæ soli datum erat, & poterat dici secundum Fullerum, vel tanquam **מְכַרָּה בִּי**

plaga per me, quòd Judæis apostatis & gentilibus clades intulerit; vel à **כְּבָרָה** extinxit, quod bella contra populum Dei mota cum parastatis sopiverit, quæ Etymologia placet; vel à **כָּאָב** quasi sit **מְכַאֲבֵי** dolorem adferens, nempe populi Dei hostibus; vel à **נִקְבָּה** tanquam **מְקַבֵּי**, quod mallei instar robur confringendi & contundendi nactus fuerit; vel tanquam **מְגַבֵּי** à **מְכַבְּרָה** fractio, quòd hostium vires fregerit: vel **מְחַבֵּי** mutato Caph in Heth, à **חָבָה** amare, quòd Deum, Patriam & gentem suam amaverit; vel denique, quòd Judæis placet, à literis vexillo insertis **מְכַבֵּי** ex Exodi xv, ii.

מִי כְמוֹנָה בְּאֵלֹהִים יְהוָה

quis inter Deos similis tibi o Deus! Nota verò Maccabæos etiam fuisse vocatos. 1. Judæ Maccabæi fratres & posteros, 2. Tam septem illos adolescentes, qui ab Antiocho tormentis cruciati sunt, quam illos qui elephantis obiecti fuere. Unde colligas à primis Christianis, quod Scaliger notavit Maacabæos dictos, *πάντες τὸς ἄνθρωπος τῆς θεοσεβείας ἀναγκάσιμος* o-

mmes

mnēs ilos qui propter cultum, persecutionem patiebantur.

7. *Judith* historia de Juditha & Holoferne, quæ, si Hieronymo fides, Chaldæo sermone primò exarata fuit.

CAPUT III.

Libri deperditi, quorum ^{De hac re vid. Plux. de C. Bonf. in Præf. in S. Scr. cap. 6. Comentario}
in V. T. mentio.

Libri qui in V. T. & alibi occurrunt, nec in Pentateuco prodire, sunt septemdecim. 1. *Liber bellorum Domini.* 2. *Liber mysteriorum seu absconditorum.* 3. *Liber faderis.* 4. *Verba medicinalia Salomonis.* 5. *Verba dierum Moysi.* 6. *Liber Verborum Salomonis,* 7. *Verba Chozai,* 8. *Liber Chronicon Media & Persia.* 9. *Liber Domini.* 10. *Epicedia,* 11. *Liber justii,* 12. *Liber Regum.* 13. *Libri Phisici.* 14. *Liber judicii,* 15. *Liber obfignatus.* 16. *Verba antiqua,* 17. *Liber Sita.* 18. *Liber Zelotypia* 19. *Liber Jannes & Jambres,* 20. *Liber Enochii*

1. *Liber bellorum Domini סֵפֶר מִלְחָמוֹת* ^{qualis hic Liber fuerit, Plux. vid. Bonf. in them. 21. p. 835. 836.}
 2. Numeror. xxi. 14. *liber Judicum* quibusdam, aliis Numerorum, nonnullis Catalogus, in quo bella quædam descripta fuere. *Apben Ezræ & Drusio liber festus, ex quo duo versiculi citantur, qui intercidit.*

2. *Liber mysteriorum seu absconditorum*
 סֵפֶר מִגְלַת חַיִּים Hal. ql. c. 1. *liber qui*

conti-

continuiffe putatur signa quædam, ἰδιωτέροις
de lege orali, quam vivâ voce discebant,
quamque ante Judam sanctum nemo conscrip-
psit; à discipulis apposita, & ne oblivione
traderentur, conscripta.

3. *Liber faderis seu Testamenti* סֵפֶר

הַבְּרִית Exodi xxiv. 7. Jarchio liber con-
tinens decursum à Genesi ad legis lationem
& præcepta in Mara, seu Exodi caput XIX. Au-
gustino judicialis & Ceremonialia præcepta,
quæ Exodi xx. ad xxiv. continentur, Cajeta-
no decem præcepta, & aliæ leges ante pro-
mulgationem legis in tabulas latæ. Fortè illa
Pentateuchi pars, quâ mandata sacra & civi-
lia populo Israëlitico data, summam recen-
sentur. Catenæ Patrum Mscr. sunt πάντα
τὰ εἰρημίνων ῥήματα. διὰ τὸ ἐγὼ ἔμικρυψάμην ὁ θεὸς
ἐν τῷ, ἐν γὰρ ἀκλύσεως τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ἔτι σὺ
σφόδρον.

4. *Verba medicinalia Salomonis*, סֵפֶר

רפואות שעשה שלמה
R. David Kimchi in 2. Reg. xx, liber qui con-
tinebat fortè incantationes, & modos conju-
rationum Salomoni, ut ajunt, notos, quibus
obstringebantur Dæmones ne redirent. Dici-
tur fuisse absconditus ab Ezechia, quòd in eo
homines spem suam collocassent.

5. *Verba aetherum Moysis* סֵפֶר הַיְמִיִּם

לְמֹשֶׁה Abenezra in Exodum, liber in-

quo

quo dicitur fuisse historia de Sephora uxore
ejus Æthiopsâ.

6. *Liber Verborum Salomonis* סֵפֶר

דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה 1. Reg. xi. 1. liber fortè a-
ctorum publicorum, in quo Salomonis ab O-
zai Propheta res gestæ. Malè de Chronico-
rum libris sumitur. Nam hi longo post tem-
pore conscripti sunt.

7. *Verba Chozai* חֻזִי דְּבָרֵי 2.

Chronic. xxxiii. 19. liber scriptoris antiquis-
simi, de sceleribus & resipiscentia Manassis
Regis Senensi, Videntium seu Prophetarum
(legi debet חוּעִים) Kimchio. Sed illa
in scriptis Prophetarum Canonicis non
extant.

8. *Liber Chronicorum Regum Media &*

Persia סֵפֶר דְּבָרֵי חַוְיָם לְמַלְכֵי

דְּמַרְתְּוּ וּפְרָם Estheræ x. 2. annales actorum,
divinorum Regum in publicâ Ecbatanz Bi-
bliothecâ servati.

9. *Liber Domini* סֵפֶר יְהוָה Esaiæ

xxxiv. 16. Kimchio Esaiæ Prophetia, Jarchio
historiâ diluvii, nonnullis liber naturæ. Illud
verisimilius.

10. *Epicediu* קִינֹרָה 2. Chronic. xxxv.

25. Carmen lugubre in funere Josiæ à Jere-
mia compositum, quod Josephi tempore
adhuc extabat. Jarchio postrema pars libri
Threnorum, sub quarto & ultimo alphabeto
comprehensa.

11. Ls.

2 Sam. 1. 18. in quem. 7. 2. Striae. ita: Liber iustorum (Sepher
Sar) quibus fuit in hisporia et les iudicia, quod alii nunc et plu
sebtana ad Theodoreta.

DE LIBRIS V. I.

11. Liber iusti vel rectus סְפֵר הַיָּשָׁר

Josua x. 13. Jarchio Genesis; aliis δ'αδ'α'α'α'α'α'α'α'
Φ'α'α'α'α'α'α'α'; nonnullis duo Samuelis libri. Tutissimum dicere cum Garsonida, intercidisse cum reliquis forensibus tempore captivitatis.

12. Liber regum סְפֵר הַמְּלָכִים

in libris Regum & Chronicorum, dicitur aliquando liber verborum sive sermonum, sive dierum Regum Israëlis; aliquando liber dierum Regum Jehudæ; interdum liber Regum Judæ & Israel. Liber est ignotus, & qui injuria temporis interiit.

13. Libri Physici הַטְּבַע דְּבָרֵי

1. Reg. iv. 32. Salomonis nempe de naturis plantarum & animalium, Periere cum aliis incendio.

14. Liber iudicii vel rationis regni סְפֵר מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה

1. Samuel. x. 25. liber de regni administratione /agens. Kimchio primi Samuelis pars prima. Hotttingero ea pars capituli octavi, quæ de jure regio ex professo tractat.

15. Liber obfignatus סְפֵר הַחֲתוּם

Esaia xxix. 10. Senensi est scriptura sacra ingenere, Schindlero liber contractionis, cujus duplex apud Judæos exemplar, apertum & obfignatum.

16. Verba antiqua הַדְּבָרִים עֲתִיקִים

1. Chronis. iv. 22. auctori quæstionum Hebraico-

braicorum liber Ruth, quia eadem continet
quæ i. Paralipom. ex libro sermonum veterum
descripta sunt; Schindlero nota per Cabba-
lam & oretenus translata; Vulgato interpre-
ti, explicante Senensi, historia Principum,
quorundam ex tribus Juda, qui regnaverunt
in Moab; & historia viri cujusdam ex eâdem
tribu, qui ducentis ferè post Josuam annis,
renovato miraculo solis cursum remoratus,
est. Junio verba obsoleta, soci posteriorum
ignaviâ sepulta.

17. Liber Sira ספר חיים Maimon.

More Nevochim p. II. c. 47. per metapho-
ram Deo tribuitur, quâ innuitur omnia no-
stra facta esse Deo manifesta, accuratamque
eorum rationem habere. Hinc Arabibus

אללוח אלמחפוט tabula, vel אללוח
tabula custodita, qua omnia contineri
volunt.

18. Liber Zelotypia ספר קנאות

Numer. v. 11 Scheda Zelotypiæ, quam sacer-
dos in poculum redargutionis fæminæ de a-
dulterio suspectæ, ut vel crimen vel innocen-
tiam detegeret, conjiciebat.

19. Liber Jannes & Jambres ספר

יוחנן ומרנ Drusio ad Pentateu-
chum liber erat principum Magorum Phara-
onis, qui Mosi restiterunt. Citat ex eo Apo-
stolus historiam de illis.

20. Li-

20. *Liber Enoch*, est ille ex quo Judas prophetiam de extremo judicio citat.

CAPUT IV.

Catalogus exemplarium V. T.

Exemplaria antiquissima librorum V. T. eaque nobiliora recensentur aliquot, 1. *Hillelianum*, 2. *Aegyptiacum*, 3. *Babylonicum*, 4. *Palatinum*, 5. *Sinaiticum*, 6. *Ferichundinum*, 7. *Hierosolymitanum*, 8. *Hispanicum*, 9. *Samaritanum*, 10. *Badense*, 11. *Complutense* 12. *Bononiense*, 13. *Mediolanense*, 14. *Aria Montani*, 15. *Argentinese*.

1. *Hillelianum*, סֵפֶר הַלְּאֵלִי, seu הַלְּלֵי & הַלְּלֵי R. Zacuthin Juchasin, *liber Hillelianus*, erat exemplar in Legionibus inventum. Hilleli seu Babylonio qui centum circiter annis ante templi secundi vastationem vixit, seu Principi nepoti R. Judæ sancti, qui circa annum Christi cccxi in Judæa floruit, & postea sacra Christiana suscepisse putatur, vindicatum, ex quo Judæi Hispani exemplaria illa omnia correxerunt. Pars ejus vendita erat in Africam inspectante Zacutho.

2. *Aegyptiacum*, סֵפֶר יְרֵיעַ בְּמִצְרַיִם

Codex celebris in Aegypto Maimonid. in Hil. Seph. Thora, exemplar à Ben Aschero, qui Hierosolymis diu fuit, correctum, quod & Maimo-

Maimonides in Libro legis, quem descripsit, secutus est. Elia Levitæ est ספר ירושלמי liber Hierosolymitanus. Sequuntur nunc eum Europæi,

3. *Babylonium* ספרי בבל libri Ba-

bylonii Buxtorff. de punct. vocal. p. 55. Codices Babylonii ad ר' משה בן נפתלי Doctoris Babylonii, qui circa annum M xxxiv. vixit correcti.

4. *Palæstinum*, ספרי ישראלי liber

Israël, seu Judæorum Palæstinorum, qui sequebantur lectionem Aaronis Ben Ascher, Doctoris Tiberiensis, Ben Nephtali æmuli. Differt aliquanto in lege à superiore, salva textus integritate.

4. *Sinaiticum*, סני סיני Sinai Elias in tabul.

fract. est exemplar Pentateuchi correcti, quod diversitatem accentuum tractat. Author ignoratur.

6. *Jerichuntinum* חומש יריחו pentateuchus Jerichuntinus, El. d. l. exemplar

legis correctissimum Jerichunte allatum, de vocibus plenis & defectivis agens.

7. *Hierosolymitanum* ספרי ירושלמי Elias i-

bid. exemplar est, cui R. Jonas Grammaticas teste Kimchio innititur, idem fortè cum eo, quod R. Ben Ascher correxit.

8. *Hispanicum*, ספר אספמירי

liber Hispanis, Elias d. l. synecdochicè omnes libri Hispaniæ, qui præ cæteris emendati sunt.

9. *Sama*

9. *Samaritanum*, כִּסְחַ שׁוֹמְרוֹנִי
exemplar Samaritanum.

10. *Badense* Hotting. Thesauri p. 110. in Marchionis Badensis *νεμευλι* archio habetur ex Bibliotheca Reuchlini, putaturque tempore Maccabæorum exaratum.

11. *Complutense*, M. S. Bibliotheca complutensi quinque vel sexcentorum annorum.

12. *Bononiense* M. S. servatur ibidem in Prædicatorum monasterio, & Canonicorum Cænobio, quod Pissardus Esræ authographum esse putat.

13. *Mediolanense* M. S. apud Dominicos Mediolani servatur.

14. *Aria Montana* M. S. ante quingentos annos exaratum est.

15. *Argentinense* M. S. duobus tomis comprehensum antiquissimum, in quo alternatim textus Hebræus & paraphrasibus habentur.

CAPUT V.

Catalogus versionum V. T.

Versiones Bibliorum V. T. sunt 1. Chaldaica, 2. Syriaca, 3. Arabica, 4. Persica, 5. Samaritana, 6. Græca, 7. Latina, quo 9. Octopla, 10. Heptapla & 11. *Ἐπτάπλοχ.*

1. *Versio Chaldaica* Ⲁⲓⲣⲓⲛ per *ἰζοχῶν*, paraphrasis, seu translatio, Bibliorum V. T. Esræ, Daniele, qui semi Chaldæi, & Chroni-

cis exceptis, quorum tamen exemplar in Codice quodam Erpeniano MS. in Anglia inventum, in Chaldaicam linguam (**תרגום** idem significat quod פתח exposuit, explicavit.) Edita primò fuit absque punctis: Buxtorffius & alii magno labore adjecerunt. Est autem quintuplex.

1. *Targum Onkelos*, qui putatur fuisse Titi Vespasiani Imperatoris sororius, & qui gentilismum cum Judaismo commutasse creditur, dicitur Profelytus. Συγγρησιον fuit R. Gamalielis præceptoris Divi Pauli, & secutus est contextum in plerisque καὶ διὰ πόδα. Referitur alias ejus origo à quibusdam ad R. Eliezerem & Jehosuam, ab aliquibus ad Prophetas.

2. *Targum Jonathanis* Uzielidæ discipuli Hillelis ex octoginta præstantissimi. Vertit tantum Prophetas.

3. *Targum* **שׁוֹמֵר חֻמֵּי מִגִּילֵי יוֹרֵי**, quinque libellorum, Ruth scilicet Estheræ, &c. incerti authoris linguâ Babylonica. Est postremum omnium, ideò fabulis refertissimum.

4. *Targum Raf Jose*, qui alias **סִגְיָה נְהוֹרָה** πολυφειγγής, per antiphrasin dicitur, quòd cæcus vel luscus fuerit. Transtulit Psalterium, Jobum, Proverbia & Hagiographa, (de his dubitant quidem) stylo inæquali, vocabulis Syriacis, Græcis & Latinis referto. Cameroni est ineptissimus & impudentissimus Scripturæ depravator.

5. *Targum*

5. *Targum Hierosolymitanum* ab urbe vel stylo (plura in eo vocabula Babylonica, Persica, Græca & Romana) ita dictum, à pluribus scriptum ab uno editum.

6. *Versio Syriaca* duplex est. Ex Græca ab Origene permixta una; ex Hebræa altera; quarum hæc Syri tam Maronitæ, quam Nestoriani & Jacobitæ utuntur. Pars ejus illa, quæ Pentateuchum, Josuam, Judices, Ruth, Samuelem, Davidem, Proverbia, Ecclesiasten, Cantica Canticorum, & Jobum continet, tempore Salomonis orante Rege Tyri Hirammo versa putatur; altera curâ Thadæi & aliorum Apostolorum, Regis Syriæ Abagari tempore. Putatur Paulus dictum illud Ephes. iv. dedisti dona hominibus, ex ista versione citasse. In Hebræo enim est, accepisti dona in hominibus. Usserius sibi integrum V. T. è libro Patriarchæ Antiocheni in monte Libano describi curavit. Extat in Bibliis Polyglottis, quæ aliquot viris magnis, Waltoni in primis debemus.

3. *Versio Arabica* duplex quoque est. Una, R. Saadiæ Gaon, quam cum, pulsus à Davide F. Zachai Echmalotarcha delituisset, in gratiam popularium per Asiam & Africam dispersorum confecit, inque ea plerumque longius à verbis & phrasibus abit. Altera, quæ in Bibliotheca Francisci Savarti de Breves Gallici Constantinopoli legati habetur, apud Arabes Christianos nata. Datur & quædam *Pentateuchi* solius Judæorum Mauro-
rum

rum ab Erpenio edita, Codex optimæ notæ Scaligero, in qua nimis pressè, & quidem ex exemplari Hebraico à communi abeunti, Hebraicæ voces vertuntur: nec non Pentateuchus Iba Sinæ, qui ex septemvirali editione anno Hegiræ 891. translatus, in Bibliotheca Laurentiana servatur. Est & *Psalterii* versio quadruplex, *Hubicnsis* nempe, *Romana*, cum punctis & versione, *Aegyptiaca*, & *Syriaca*, quarum istæ nondum editæ.

4. *Versio Persica* integrorum. Bibliorum fortè nulla est. Pentateuchum Jacobus Tusiusaliàs, Tavusius dictus, vertit, difficilioribus omissis.

5. *Versio Samaritana* Pentateuchi etiam solius est, eaque triplex, Græca, Chaldeo Samaritana & Arabica.

6. *Translatio Græci* quadruplex est, 1. *LXX*. Interpretum 2. *Aquila* 3. *Symmachi*. 4. *Theodotionis*. Græcis dicitur à τὰν ἑβδομήκοντα ἑρμηνεία.

7. *Translatio LXX Interpretum*, Hebræis

חֻקֵי הַתַּעֲרָב הַשְּׁבִיעִים scil. חֻקֵי

seniorum, est celebris illa versio, quæ, procurante Ptolomæo Philadelpho, seu ut aliî patre ejus Lagidâ, non ex Syriaco, ut R. Gedalia visum, nec ex Chaldæo, ut Philoni, sed ex Hebraico in Ægypto à Lxx ab Eleazaro delectis, ut ab Aristeo, qui & nomina prodit refertur, à Lxxii. viris Synagogæ magnæ, ut Hilario & Baronio visum, & quidem haud sine miraculo, ut quidam fabulantur, confe-

G

cte

Haec est. Sunt qui totum Testamentum vetus vertisse credunt; sed sunt etiam, qui Pentateuchum duntaxat. Utebantur ea in synagogis suis per universum ferè orbem, docente Tertulliano, Hellenistæ. Tempore Origenis & Hieronymi Lxx. exemplaria lacerata fuere & inversa. Romana literis aureis majoribus scripta, in Vaticana Bibliotheca videtur: sed in qua plures notorii errores. Londinensem Theclæ Virginis manu ætate Constantini M. exaratam, & à constantissimo Martyre Cyrillo Patriarcha Constantinopolitano, Regi Martyri transmissam ipsi vidimus. Dicitur Mas. Soph **מעשה בחמשה וקני** **Opus quinq; seniorum**, seu quòd tot author ille interpretes fuisse crediderit, seu aliam ob causam.

2. *Translatio Aquila Pontici*, qui Adriano Imperatori cœvus & carus, gemina fuit; quarum altera dicitur *ἡ καὶ ἀρχιβερύου* Hieronymo. Author etsi ex gentili Christianus, post Judæus, quod ob nimium Astrologiæ studium à Christiana Ecclesia pulsus esset: tam curiosus tamen, ut & etymologias transferre conatus sit. Confunditur sæpe à Judæis cum Onkeloso.

3. *Translatio Symmachi*, à Symmacho facta est, qui Aurelio Vero Imperatori cœvus, ex Samaritano Judæus, idè iterum circumcisus, laborem hunc *πρὸς διόρθωσιν τῶν τῶν παρὰ Σαμαρειτῶν ἐρμηνειῶν*, ad confutationem Samaritarum interpretationum impendit.

4. *Translatio*

4. *Translatio Theodotionis*, Theodotioni Pontico debetur, qui primò Marcionita post Judæus & circumcisus. Τριβας εἶχεν τὰς πλεῖστας ἀπὸ τῆς σωνθείας τῶν ἐβδμήκοντα δύο: plurima retinuit vestigia eorum, quibus jam asseverat.

7. *Translatio Latina* multiplex est. 1. *Itala* ita dicta, quod ejus in Ecclesiis Latinis tempore Augustini, communior usus esset, incerti est authoris & ex LXX. traducta. Prævalebat, tum quod verborum esset tenacior cum sententiæ perspicuitate. 2. *Hieronymi*, duplex, ex Græca nempe LXX. interpretum, & ex Hebræo sub asteriscis & obelis edita, quorum hi significabant, plus LXX dixisse, quàm in Hebræo est: Illi, qui Theodotionis versionē ab Origene additum esse. 3. *Vulgata*, quæ à quibusdam Hieronymo tribuitur, ab aliis Hieronymi esse negatur: à nonnullis putatur ex Itala seu vulgata, illa vetere ab Hieronymo correctæ, & nova Hieronymi conflata esse. Quia enim Veteris & Novæ appellatio confusionem & contentiones pariebat, factum est, ut Gregorii tempore, sublatis Veteris & Novæ nominibus, communis seu vulgatæ nomen utriq̄ue imponeretur. Recepta est à Tridentino Concilio pro authentica. Numeravit in ea aliquando Isidorus Clavius 80000. errorum. Est vel *Sixtina* quæ à Sixto v. Pontifice edita est: vel *Clementina* quæ à Clemente VIII. quæ in haud paucis à priore abit. 4. *Aliorum*, ut Tigrinorum,

Santis Pagnini Nebiensis in Corsica Episcopi,
Munsteri, Castalionis, Tremellii & Junii,
&c.

8. *Octapla Bibliorum*, ab Origene edita,
& ita dicta, quod octo exemplaria contine-
ret, nempe textum Hebraicum, Hebraicis &
Græcis literis scriptum, versionem LXXII, vi-
talem, Aquilæ, Symmachi, Theodotionis,
Hierichuntinam, quæ tempore Antonini
Caracallæ Hierichunti in dolio, ubi diu deli-
tuerat, reperta fuit, & Neapolitanam, quæ
imperante Alexandro Mammæ Nicopolî
in septentrione è dolio eruta, & quam Atha-
nastus *περὶ πρὸς τῶν ἑπτασούλων παρθερίων*
confectam credidit.

9. *Heptapla Regia* Biblia editionis Pari-
siensis nuperæ, in qua textus Hebræus, Sa-
maritanus, Chaldæus, Græcus, Lxx interpre-
tum, Syriacus, Latinus ex versione Hierony-
mi & Arabicus.

10. *Ὀκτάδοχοι*, *Ὀκταευχῆς* Photio,
sunt octo primi V. T. libri, quorum poëti-
cam metaphrasin Eudocia laudat. *Ανεγνώθη*,
inquit, *μετάφρασις τῆς ὀκτατεύχης καὶ ἡρώων ἢ*
αὐτῶν μίτρον ἐμπέσει. λόγῳ ἢ ἤτοι οὐτῶ κατὰ
δρῶμεν τῶν ἀμειφθέντων.

DE

FESTIS GRÆCORUM

SCHEDIASMA

TITULUS I.

De

Festis Deorum & Herouum
apud Græcos

CAPUT. I.

De

Festis Jovis.

Esta apud Græcos *Diū* vel
Deabus, Heroibus & Heroinis sacra-
ta erant. Inter Deos sunt Juppiter,
Apollo, Bacchus, Mercurius, Ne-
ptunus, Vulcanus, Saturnus, Priapus, Cri-
pido &c.

1. Jovis festa sunt, 1. Αμμελῶ, 2. Δαίδαλα
3. Διάσια 4. Διπόλια 5. Δωμεία 6. Εκατομφόνια,
7. Ιθάμμοι 8. Ελσθήεια, 9. Μαμακτήρια, 10.
Ολύμπια, 11. Ομελῶια, 12. Παύλη, 13. Σαβάσια
14. Ταλαοδότης.

1. Αμμελῶ Hesychius Jovi fuisse agitatum
scribit. Quid in eo actum ignoratur.

C 3

2. Δαίδαλα

2. *Δαίδαλα* Pausan. in Bæoticis, à Bæotis & Plataënsibus celebrabantur. Origo, Junonis in Eubæam à Jove secessus, quam Juppiter ex consilio Cithæronis Plataënsium Principis, simulachro ligneo quod in curru tectum pro Plataëa Afopi filia sibi quasi desponsata circumducebat, deceptam, fraude lætam reduxit. Exponēbant in querceto Bæotix maximo carniū elixarum frusta; exque quercu in quo avis abrepto aliquo confederat, faciebant signum ligneum *δαίδαλον* dictum. Erant & *Μεινora*, & *Μαζορα*, illi Plataenses privatim septimo quoque anno obibant, inque iis signa quatuordecim, quotannis facta, sortitò à Plataënsibus, Chæronensibus, Orchomeniis, Lebediensibus & Thebanis tollebantur. Hac à Conventu Bæotiorum sexagesimo quoque anno celebrabantur. Simulacrum ad Afopi fluminis ripam ornabant: pronubam in plaustrum sublatam mulieres pompæ præficiebant; Ordo sorte ducebatur; tandem plaustrum ad Cithæronis plaustrum agebant. Ibi Junoni bove, Jovi tauro, hostiis, vino & odoribus repletis honor. *Δαίδαλα* aræ imposita, omniaque simul concremabantur.

3. *Ἀΐσια* *Ethymol. author.* Athenis fuere decimo nono Munychionis die. Pompa in equis ducta, & liberis munuscula à parentibus emebantur.

4. *Δικύλια* *Prophyr.* *περὶ δόρυς*, agitantur quoque Athenis in arce Jovi τῷ πολιεῖ seu

feu πελικία. Ponebantur in mensa ænea mola & liba. Circumagebantur boves, qui degustasset, mactabatur. Trium inde familiarum ibidem nomen.

5. Διουεία *Eustath. ad Iliad. δ. Jovi τῆς Διομῆς* sacra erant.

6. Ἐκατομφοῖα *Paus. in Messen.* peragebant Jovi Ithomata apud Ithomen Messeniū, si quando centum cecidissent.

7. Ἰθώμια *Pausan in Messen.* eidem ab iisdem sacra. Erat & certamen Musicum antiquitus.

8. Ἐλευθερία *Pausan. in Beot.* singulis primò quinquenniis celebrata; mox Platæenses quotannis ceperunt. Decimo sexto Μαρμακτηριονῆς die agebatur primâ luce pompa, in qua tibicem classicum canens, plaustra myrto & coronamentis onusta, una cum tauro nigro. Priori ingenui inferium vinum, lac, oleum & ungenta portantes, Archon Platæensis puniceo sago amictus cum hydria & gladio ad monumenta Heroum procedebant, ibique iste immolato tauro, Jovem & Mercurium τῶν χθόνιων præcatus, viros fortes, quâ pro Græciæ libertate occubissent ad Cænam invitabat, iisque craterem vino plenum propinabat. Nulli seruo ministrare licitum. Fiebat & agôn gymnicus in honorem Jovis Eleutheri. Currebant ante aram armati; maximaque cursus proposita præmia. Celebrabant & servi libertate restituti privatim
Ἐλευθερία.

9. *Μαμακτήριον* Jovi τῷ *Μαμακτῆρι* mense Memacterione fieri solebant. Ritus nullibi fortè invenies.

10. *Ολυμπία* Thucyd. l. i. & Elide & Athenis, apud Macedonas & Nicænses celebrabantur, eratque & certamen, quod antequam adirent agonistæ, sacra pro felici successu faciebant. *Præminum* victoris corona ex apio vel lauro.

11. *Ομολαία* Schol. Theor. Idyll. vii. agitare Thebani & Thessali in honorem Jovis τῷ *Ομολαίῳ*, & Cereris τῆς *Ομολαίας*.

12. *Παιδεία* Ethymol. author, Jovi sacra Athenis, δὲ τῷ πάντῃ διδόντι τῷ Διὶ dicta. *Poterant* & δὲ τῷ παιδείῳ τῆς σιλήνης dici.

13. *Σαβάσια* Arnob. l. v. Jovis τῷ *Σαβασίῳ* festa, in quibus aureus coluber in sinum demittebatur consecratis, & eximebatur rursus ab inferioribus partibus atque imis. *Initiati* *Σαβοί* dicebantur.

14. *Ταλαγίτης* Hesych. Jovis τῷ *Ταλαίῳ* apud Cretenses agon gymnicus.

CAPUT II.

De

Festis Apollinis

Apollinis festa erant 1. *Ακτα*, 2. *Αλια*, 3. *Απολλώνια*, 4. *παλάξια*, 5. *Δεσόπια*, 6. *Ερεθύμια*, 7. *Δαρνηφόσια*, 8. *Δελφίνα*, 9. *Δήλια*, 10. *Επιθελιάνα*, 11. *θαργήλια*, 12. *Μιτυληναίων* *εορτή*, 13. *Μετρωάτνια*, 14. *πολλία*, 15. *καραναία*, 16. *πυαλίψια*

16. πικνέψια, 17. υακίνθια, 18. θεία, 19. ἰσδομένη,
20. Ἐπιδήμια Ἀπόλλωνος.

1. Ἀκτῆς Stephan. περὶ πόλεων, feriabantur Acarnanes in urbe Actia, in honorem Apollinis Ἀκτῆς, singulis trienniis. Bos instante festo muscis immolabatur, ut sanguine ejus saturata avolarent, nec festo molestas essent. Certamen erat gymnicum, equestre, & navale. Augustus victo propè Actium Antonio, & exstructa Nicopoli, certamen Musicum, gymnicum, & equestre in quintum quemque annum instituit.

2. Ἀλῆς Aristid. in Rhodiac. Soli dabant Rhodii xxiv. Gorpiaei. Certamen pueri & viri, præmium Corona populea.

3. Ἀπελάωνια Πausan. Corinthi apud Sycionios erant, inque illis pueri & puellæ septem ad Sytam flumen abeuntes, Apollinem & Dianam in svadela fanum ducebant. Rem & originem apud Pausaniam vide.

4. Γαλάξια Hefych. Apollinis fortè τῆς γαλαξίης erant. Coquebatur in illis πάλτῳ κριθῶν, puls hordeacea in lacte.

5. Δρυόπια Pausan. Messen. Dryopi Apollinis ἑ. apud Athenienses sacra erant. Placuit huc referre.

6. Ἐρεθόμια Hefych. Apollινὶ τῶν Ἐρεθουῶνι peragebant Lycii.

7. Δαφνηόρεια Procl. in Christomath. anniversary Apollinis Ismenii & Galaxiæ erant. Puer patrimus aut matrimus, formâ & natalibus clarus præerat sacris, lignum corona-

tum καπὸ dictum gestante alio. Δαφνηφόρον illi nomen, quia laurum manu contingebat.

8. Δελφίνια *Pausan. in Attic.* Apollini δελφίνια mense δελφίνια apud Æginetas sacrabantur. Colebatur is & ab Atheniensibus, eique templum non longè à Jovis Olympii.

9. Δήλια *Theodoret. Therapeut. vii.* Apollo Delius sibi vendicabat quinto quoque anno. Curabant οἱ ἰεροποιοί.

10. Επιθειδέκια Hefychio memorantur. Quid in iis actum, ignoratur.

11. Θαργήλια *Eschymol. author.* Apollinis quoque Delii, sed & Dianæ apud Milesios & Athenienses erat. Illis multo cum vino & preciosorum impensacelebratum. His, mensis Thargelionis die sexto & septimo, binis tribubus unum impensarum præbitorem, exhibentibus. Rami oleaginei circumferebantur, Urbs lustrabatur, Chorus tam ἀνδρικός seu virilis, quàm κύκλιος circularis agebatur, inque eo victori tripodem in æde Apollinis à Pisistrato erecta offerebat. Liberti adoptivi in curia præsentabantur. Nec pigraus tunc capere, nec quicquam, quod alterius esset, licebat. Secus agente, actio, in conventu qui in æde Bacchi habebatur. Ritus plures hæc sequentia vocabula dabunt.

1. Εἰρεσιώναι *Porphyr. περὶ ἀποχῆς l. ii.* rami oleaginei lanâ obducti qui circumferebantur. Dependebant ex iis, panis, ficus, κριμαίικυλα, κριθαί, πνεγί &c.

2. Φαεργακοί *Hellad. Chrestom. l. 3.* apud Photi-

Photium, duo viri (Hefychius virum & fœminam ponit) δημοσια τριφόδροι de publico sustentati, qui ἐσολισμδροι, ornatius vestiti, extra urbem ducti, eam lustrabant, uno virorum, altero fœminarum vices subeunte. Suspendebantur immolendis caricæ ἐ collo, nigrae pro viris, albæ pro fœminis. Dabatur in manus, caseus, maza, Corica; septies colaphis, se illis, ficubus agrestis &c percussis, igne ex lignis infelicibus exstructo cremabantur, cinis spersus in mare. Dicebatur etiam σύμβασχο. Helladio; κροδίσται Hefychio, quia ficubus petebantur: κροδάρματα Tzetzæ: revera enim tales: φαρμακίδι ut dixi, à Pharmaco quodam, qui sacras Apollini pateras furatus, ab Achille deprehensus, lapidibus obrutus est. Illius hi ritus imitatio.

3. Κροδίνος νόμος Hefich. modulus cantus tibiæ, ad quem φαρμακίδι extra urbem deducebantur.

4. φαρμακὴ Hefych. χύτρα seu olla, quâ πῖς καθάριον τὰς πόλεις cibus parabatur.

12. Μιτυληναίων ἑορτὴ Thucyd. l. 3. à Mytilenensibus in honorem Apollinis Μαλδόντι extra urbem agitabatur.

13. Μεταγειτρία Plutarch. de exil. Apollinὶ μεταγειτρία mense Metageitriōne à Meliten-sibus Atticæ populo qui Diomea commigrarant, dicebatur. Sacrificium in eo.

14. πολιεὶα Pausan. in Βωoticis Apollinis τῶν πολιῶν seu cani apud Thebanos erant. Tauri priscais temporibus immolabantur. Cum verò

aliquando propter moram eorum, qui taurum adducere debebant, bos de plastro prætereunte mactaretur, statutum imposte-
rum ἐργάτες βῆς θύειν, domitos boves offerre.

15. Καρναία Athen. l. iv. Apollini celebra-
bant Spartani, mense Carneo per novem-
à septimo dies. Novem assignatæ σκιάδης di-
ctæ, in quorum singulis novem viri ad man-
datum per præconem denunciatum, novem
continuos dies cœnabant. Tunc & certamen
in quo primus victor Terpander. Sacerdos
qui sacra faciebat Ἀγητής Helychio

16. Πυάγεια Harpocraton honori Apol-
linis à Theseo in urbem reduce institutum, &
à fabis (πύαμα antiqui dicebant pro πύαμος,
Harpocraton πύαμα vocat) quæ in eo coque-
bantur dictum est. πυάγεια aliis. Ramus
oleaginus, cui εἰρεσιώνη nomen, vel laureus
lanâ coronatus, & fructibus omnis generis,
qui Λακόνια, onustus (pyra, mala, & alia ex-
cipit Strabo) à puero cui parens uterque su-
perstes, cum cantu portabatur, qui ante tem-
plum Apollinis positus, festo exacto ante a-
des paternas statuebatur. Carmen erat

Εἰρεσιώνη σῦντα φέρει, καὶ πίονας ἄρτους

καὶ μέλι καὶ κωτύλη, καὶ ἔλαιον ἀναιψήσεται &c.

Eirefione fert ficus & panes pingves

& mel in cotyla, & oleum ad frigendum.

17. γακίθια Hyacinthia Athen. l. iv. A-
pollinis & Hyacinthi honori à Laconibus,
per triduum mense qui illis ἑκατομβέδης, apud
Amyclæos in Amyclæo seu Apollinis Amy-
clæi

clæi templo quotannis datum. *Primo & tertio* die deflebant Hyacinthum, eiq̄ue mittebant inferias. Cæna sine coronis, sine pane: bel- laria tantum proponebantur & sine hymno. *Secundo* θία ποικίλη spectacula varia. Pueri in tunicis præincti; pulsus citharæ; discursus in equis exornatis per theatrum; poematum à Choro νεανίσκων cantus; saltatores σεμνῶν staticulos prisca moris ad cantum & tibiam dantes; Virgines pars ἐπὶ τῶν κενάθρων κωμαστάων in pilentistectis, pars in curribus agonisticis. ἐφ' ἀμίδου ἀρμάτων ἐξολυγμένων pompæ spectatrices; multa hostiæ, & familiarium ac fervorum ad cænam invitatio. Tum & πᾶν, & à præfecto chori suis cuique locus. Sacra Apollini ab hedera coronatis. Tum & Timomacho Laconibus olim contra Amyclæos subsidio, lorica ænea proponebatur.

18. Θεία festum ab Hefychio Apollini tributum. Sed rituum non meminit.

19. Ἐβδόμη Gellio l. xv. Noctium Atticar. septimo quoque lunæ die, quem Apollini natalem credebant, qui inde ἑβδομαγενής Athenis celebrabatur. Gestabant in eo laurum, coronabant canistrum, canebant Deo hymnum, & Ephebi agitabant convivium.

20. Ἐπιδήμια Ἀπόλλωνος Procop. in *Epist. ad Zachariam*, agitabatur Delphis quasi in presentis honorem.

DE LIBRIS
CAPUT III.

De
Festis Bacchi,

Festa in honorem Bacchi celebrata sunt.
1. Αρζυπίς. 2. Αμβροσία, 3. Ανθηθήρια,
4. Ασώλων, 5. Βακχία, 6. Θείνια, 7. Θύια,
8. Ιοβάκχια, 9. Λαμπτήρια, 10. Λήνια, 11. Νεοί-
νια, 12. σκίρια, 13. Τύρβη, 14. Φίλια, 15. ὄνο-
νισια, 16. ἀσπύργια.

1. Αρζυπίς *Hesychio* apud Arbolam Siciliae urbem. Nomen à pervigiliis, quæ Deo illi debebantur.

2. Αμβροσία *Ethymol. author.* mense Lenæone quo sicutum τῆς ὄνης εἰσομοίζεσθαι à Græcis celebrabatur.

3. Ανθηθήρια *Ethymol. author* mense Anthefferione per triduum à die undecimo ex Pandionis seu Demophontis instituto agitabantur, & quia τὰ αἶψα inferebantur, nomen inde. *Primus* dies qui πιτοῖνια, quod tum dolia aperirentur, sacra facta. Statuti proprii in eam rem crateres, & pueri trimi coronati. Peractis, datum vinum omnibus, & nec seruo quidem prohibere fas. Chæronenses diem ἀγάθης δαιμονίας appellabant. *Secundo* qui χόης & δαδικάτη, quia Anthefferionis duodecimus. Baccho τῷ χροπότης sacer, Mercurio τῷ χροπίης sacra fiebant. Certamen bibendi per præconem ad tubæ sonum. Propositum præmium, uter inflatus, quem tollebat, eidem

eidem insiftens, mensuram congiï ebibisset. Præter utrem vino plenum, dabatur & corona ex foliis contexta. Tum & ebrii à comessantibus per convicia deridebantur, merces mittebatur Sophistis. Origo apud Athenæum exacta. *Tertio* qui χύκτος, olla παννίερος[⊙] illis qui ex diluvio evaserant ad ignem: sed inde Mercurii reverentia nil gustatum. Poetæ quatuor dramatibus inter se certabant; Victor ex lege Lycurgi civitate donabatur. Exacto festo protrudebantur servi ad opus, cum hoc dicto, ἄρα καὶ Κῆρες οὐκ ἐστὶν Ἀνθηστία. *Accessite Ceres, jam non sunt Anthestia.*

4. Ἀσκαλίους *Aristoph.* Pluto insiliebant, in Attica uno pede in utrem ex pellibus hircinis, unctum & vino plenum, οἱ γὰρ ἐχρῶν νεανίσκοι. Insilire ἀσκαλίζειν dicebatur. Insistenti uter præmii loco.

5. Βακχεῖα Bacchanalia Hesychio dicta, sed sine ritibus. Hoc tantum, ἄριστοπλῆγες οἱ ἐν τοῖς βακχεῖοις ἐνθεάζοντες.

6. Ὀβόνια *Hesycho* agitabant populi Atticæ. Athenienses etiam, sed Δονίσια vocabant.

7. Θύνια *Paus.* in Eliac, celebrabant Elei stadiis extra urbem octo; credebantque Deum eò accedere. Deponebantur à sacerdotibus tres in sacello vacui lebetes, civibus & peregrinis spectantibus: obsignabatur ab uno quoque suo annulo sacellum. Postero die ingressi, signacula integra, lebetes vino plenos inveniebant.

8. *Ἰοβακχείων* Demosthenes Orat. in Næxram meminit, sed de ritibus planè nihil.

9. *λαμπτήρια* Pausan. in Achaic. Pellenses in Achaja honori Bacchi τῆ λαμπτήριε dabant. Faces noctu in templum inferre, & vini crateres per urbem passim disponere solemne.

10. *Λήνα* Hesych. Athenienses mense Lenæone, autumno nempe desinente, quotannis celebrabant. Tragici quatuor dramaticis certabant; quorum ultimum Satyricum. Agon facer, cui ὁ βασιλεὺς & ἱππευτικαὶ præerant. Peregrinis interesse nefas.

11. *Νεόνια*, (hodie editur *Νεοίνια*) Hesych. novi vini tempore celebrabantur. Eadem apud Romanos *Meditrinitia*,

12. *Σκίθια* Paus. in Arcadic. Alex Arcadia oppido celebrabantur. Bacchi simulachrum sub umbone desidens producere mos erat: fæminæque sese, exoraculi Delphici usu, flagellabant.

13. *Τύρβη* Pausan. in Corinth. Achivis celebrare sœvum meminit. De ritibus altum silentium.

14. De *Φέλω* apud Suidam lege, Initium fuisse τῶν *δουσιῶν* scholiastes Aristophanis ad *Nubes* author est.

15. *Διονύσια*, seu *κυνήρια μάκρα*, Magnis antiquiora, celebrabantur mense Anthesterione Athenis in Limais in templo Bacchi, Ministræ xx.

16. *Πεστέρυγεια* Hesych. Baccho cui *πεστέρυ-*

his cognomentum sacram erat, & Neptuno. Idem iste cum *Ἐρμηναιῶν* cujus festum Achilles Tattius l. ii. describit.

CAPUT IV.

De

Festis Mercurii & Vulcani.

I. *Festa Mercurio sacra* erant *Ἐρμηναιῶν* & *Ἡρακλείων*.

1. *Ἐρμηναιῶν* Pollux l. i. c. i. plurimi obibant.

1. *Athenienses* & sacrorum fœminæ hedera coronatæ. Ferebatur in pompa amphora vini, & palmitis sarmentum: post trahebatur capra, sequebatur calathus cum sicibus, tum *Phallus* seu Priapus ex ligno ficulneo an corio factus, (nisi deformatas hominum imagunculas pudendis magnis prominentibus esse malis, *ἰσχυρὰ*, quod membra filii trahi & agitari possint,) quem de collo suspensum omnes portabant, *φαλλόφοροι* hinc dicti, rectaque ex adverso fuligine repleti incedebant. Hos qui sequebantur *ἐπιόχοι* sagulis sêmialbis & Tarentino tegmine ad talos cooperti, serpillio vel densa ex violis & hedera corona caput ornati, *ἰδύφαλλοι* vocabantur. Successu temporis devenit devotio ad infaniam. Ministræ *Menades* inter quas Sileni, Bacchæ, Lenarchio Tityri sacris operabantur. *ὄνυμ* inter consecrata; *Vannus* quo triticum purgatū, inter purgatæ animæ signa, Quidam cum Lenæis eadem faciunt, quidam

quidam in palæstris, per comessationes & promiscuam libidinem. Ideò prohibitum, ne quenquam tum adalium in gymnasium ingredi permitterent gymnasiarchæ, nisi lege de ingeniorum corruptela teneri vellent.

2. *Phanæata* in Arcadia. 3. *Cyllenenses* in Elide, apud quos membri arrecti specie Deus colebatur. 4. *Pellenenses* in Achaja ubi agon erat. 5. *Cretenses*, apud quos tunc epulantibus servis Domini famulabantur. 6. *Tangrai* in Bæotia Mercurio *κροφῶρον* quo juvenum *φ' εἶδ' ἠάλλισον*, arietem humeris portans muros circumibat.

2. *Θεοζήνια* Schol. *Pindari*, in Achaja agitant *Pellenenses*. Non tantum Mercurii, sed & Apollinis honori dabantur.

11. *Vulcano* dicata erant 1. *ἠφαίσια* 2. *λαμπάς* 3. *χαλκεία*.

1. *ἠφαίσια* *Xenoph.* de Rep. *Athen.* Vulcanalia, in quibus lampadum certamen, de quo *mox*.

2. *Λαμπάς* *Hesych.* lampadum certamen erat, quorum etiam & alibi mentio, & quod Vulcanalibus debebatur. Certatum in Ceramico, cursu, palæstra, a tribus, faces ex turri quadam ibidem distributæ. (ad Cupidinis statuam à Pisistrato erectam in Academia alii scribunt. Sed unum erat) Inter currendum vice inter se partita *ἐκ ἀδοχῆς*, facem accensam alius alii dabat. Aliquando se planis manibus feriebant, quæ verbera *κρομικαὶ πλύγαι*, victor *λαμπαδηφόρος* dicebatur.

tur. Præsides ὁ βασιλεὺς & ἐπιμελήται.

3. De χαλκείοις in festis Minervæ dicemus. Posteaquam fabris propria esse cæperunt, Vulcano Deo consecrata sunt.

CAPUT. V.

De

Festis Neptuni, Saturni
Cupidinis, & Priapi

1. Νεπτῦνο erant sua 1. Θυνναῖον 2. Ουχχία 3. Ποσειδά 4. Ταυρία 5. Ταύρεια 6. Αἰγνήτων ἑορτὴ, 7. γερύσια.

1. Θυνναῖον Athen. l. vi. sacrificium erat, peragebaturque post thynnorum capturam; quæ, si felix, primus thynnus immolabatur.

2. Ουχχία Pausan. in Bæot. à Thebanis Neptuno τῷ Ουχχίῳ sacra erant.

3. Ποσειδά Hesyeh. vel potius ποσειδάνια, ut Theodor. Thera peutic. l. vii. habet, sacro quodam celebrabantur, quod Ὀρείλειον dictum.

4. Ταυρία Hesyeh. Neptuni τῷ Ταυρίῳ apud Lacones erant.

5. Ταύρεια Hesyeh. Neptuno quoque τῷ ταυρείῳ tribuebantur. Fortè Ephesii celebrabant, inque illo, adolescentes qui vinum ministrabant τῶν εἰσὶν dicebantur. Hinc isti Hesyehio, οἱ πρεθὲ ἐφισίαις ὀνοχῆοι.

6. Αἰγνήτων ἑορτὴ Plutarch. in quæst. Græc. sacra & convivia per xvi dies instituebantur, in quo ipsi sine servis ministrabant,

μνησφόγοι

μενύφάγοι hinc dicti, & postea Veneri sacrificabant.

7. Γερασία Schol. Pind. Gerastii dabant, propter tempestatem, quæ circa Gerastum, accideret. Erat ibi & templum celeberrimum.

II. Saturno data erant κερνία, ut apud Theodoretum Therap. l. vii. habemus. Scholiastes Aristophanis eadem cum Romanorum Saturnalibus facit.

III. Cupido habebat sua apud Thespienses ἱερὰ Ἰδία, vel potius ἱερὰ Ἰδία, de quibus planè nihil occurrit.

IV. Priapsi honori celebrata πριάπια, cui & mysteria propria fuere: ut Theodoretus Therapeut. l. i. tradit. Fortè in iis μόδιον ἐπιπέλαρον καὶ μέγιστον, ὃ τῶν μυστηρίων μυστηρίων ἱεροφάντης exhibebat.

CAPUT VI.

De

Festis plurium Deorum.

Pluribus Diis dicata erant I. Απατέεια, 2. Νυμνία 3. Τετοπιτόρεια, 4. Απομοπά.

I. Απατέεια in honorem Jovis, Minervæ, Bacchi, Dianæ & Cereris sed illius præcipuè, Athenis mensè Pycnepsione celebrabantur; Tres dies vulgus, quinque senatus & Curia alia infumsero, idque à Cephisodoro Archonte constitutum. Primus dies δορτα, quo luculentum circa vesperam inter φερτι-

eas epulum, puer ad aras adductus, isque ter-
 tio albo civium inferebatur. Secundus ἀνάρ-
 ρυσις quo Jovi & τῷ Θεοῦ τῆς Ἐπιπέρας, Mi-
 nervæ & Baccho, qui μετὰ ἀναγωγῆς cognomina-
 tus, sacra. Inter hæc puer ille ad aras Diis
 quasi sistebatur: & cum facibus à foco sum-
 ptis in pulcherrimis stolis cursus, Vulcani, à
 quo ignis usus memoria. Tertius κρεῖων, in
 quo liberi tam naturales quàm adoptivi in
 tribules referendi, curiæ à parentibus offere-
 bantur; filii triennes & quadriennes, secun-
 dum quosdam eodem anno nati, pro quibus
 juratum Athenienses esse & Athenis natos.
 Comæ resectâ sacra Dianæ fiebant, quod θέειν
 Θεοῦ τῆς Ἐπιπέρας, & qui negligenter, Ἐπιπέρας Lac-
 onibus dicebantur. Ovis vel capra immolanda
 certi tum ponderis: & quia per ludum μέσον
 μέσον quasi infra justum pondus esset à tribuli-
 bus acclamabatur. Offerentes μείων, ho-
 stia μείων, prout ovis Θεοῦ τῆς Ἐπιπέρας, Capra Θεοῦ τῆς Ἐπιπέρας
 appellabatur. Sacrificium κρεῖων, quia tum ὁ
 κρεῖων εἰς τὴν Θεοῦ τῆς Ἐπιπέρας εἰσέρχεται. Unde & dici
 nomen Filiæ jam nupturæ referebantur in tri-
 bules. Sacrificii nomen γαμήλια. Tum & Cere-
 ρι τῆς κρεῖων, in trivio à mulieribus sacra,
 quibus virum intervenire nefas. Dies ulti-
 mum sequens ἐπίβδω dicebatur, quod & cui-
 libet festum sequenti nomen.

2. Νεμῆνια, Plutarcho l. de *Sitando* ere ali-
 eno dierum sacratissimus, ἀνάμνησις τῶν κα-
 ληδῶν, quia fortè omnibus Diis sacer, Apol-
 lini tamen quidam vindicabant, quòd lucis
 author

author esse crederetur. Ideo *Νεομήνιοι*. Ascendebant in arcem, vota pro salute urbis facturi & sacra. Offerebatur in fano Erech-
 tei placenta ex melle serpenti qui in arce: idque sacerdos cum parasitis decreto Alcibi-
 adis, quod Cynofarge in templo Herculis co-
 lumnæ affixam facere tenebatur. Sacrum, *ἐπιμήνιοι*; sacrifici *ἐπιμήνιοι* & *ἀρρήμιοι*; panes
 tum fieri soliti, *νεμήνιοι* dicebantur. *Νεμενιά-
 ζην* erat festum colere; qui colebant *Νεμενιά-
 σάσι*. Tum & egeni à ditioribus dona petebant.

3. *Τριτοπατόρεια* *Etymol. μίτορ*, Athen-
 nienfium etiam erant, inque iis, Diis qui
τριτοπάτορες pro liberorum generatione vota
 fiebant. Dicuntur & *θίδι γενέθλιοι*, *γενέσεως*, &
ἔφορξι δαίμονες.

4. *Αποκομπάι* *Hesych.* dies aliquot, in qui-
 bus sacra Diis *τοῖς πομπάιοις* facta.

CAPUT VI.

De

Festis Heroum.

1. *Heroum Festa* quadraginta novem hic
 proponuntur. 1. *Αδώνια*, 2. *Αιάνκεια* 3. *Αιάν-
 πα* 4. *Αλκιοθία* 5. *Αμφιαράια*, 6. *Ανακλυτήρεια*
 7. *Ανάκεια* 8. *Ανάκτιον παιδων ἑορτή*, 9. *Ανδρο-
 γώνεια*, 10. *Ανυγόνεια* 11. *Αντιόχεια*, 11. *Αζάτεια*,
 13. *Ασπάρεια* 14. *Ασκληπιεία*, 15. *Αχιλλεία* 16.
Βακχίτις, 17. *Βρασιδεία*, 18. *Βρασιόμοι*, 19.
Δαφνί, 20. *Λιόκλεια* 21. *Διοσκύρεια* 22. *Ευαγγέλια*
 23. *Ευρύκλεια* 24. *Ἐργάπια*, 25. *Ἰλδοσίνια* 26. *Ἰλα-*

κάπια

κάπα 27. Ἐφήβια 28. Ἡράκλεια 29. κρονίδεια 30.
 λεονίδια 31. λευκέλαια 32. μύριλεια 33. μιλιπάδεια
 34. Μέπεια 35. Νεοπυλέμεια 36. Ουήρεια 37. Παν-
 δρόσια 38. περάλια 39. πασσινία 40. ᾠσημίθεια
 41. πρωπέπυλαια, 42. Σηβάσια 43. Τιτάνια 44.
 Τληπολέμεια, 45. Τοξαγιδεία, 46. Τροφώια 47
 ὑδροφύσια 48. φασφύσια 49. καβείσια.

1. *Αδώνια Hesych.* Adonidis memoria, &
 honori apud Athenienses dabantur. Seme-
 stre is unum in Proserpinæ complexibus; al-
 terum in Veneris exigere solebat. Circumfe-
 rebantur Adonidis & Veneris simulachra
 in pompa horti quoque ex fœniculo & la-
 ctuca, in qua venus occisum Adonidem de-
 posuerat, in testis in quibus citius excrevisse
 frumentum simplicius credidit; qui que in
 fontes vel in mare abjiciebantur. Locata &
 mortuorum, simulachra per urbem, quibus
 mulieres funus ac lessum facerent.

2. *Αιάκεια Pindari Scholiast.* Æaci apud
 Æginetas festum, in que ejus honorem certa-
 men. Victor coronam in fano Herois dedi-
 cabat, quod apud Æginetas urbis loco illu-
 strissimo; & cui è lapide albo quadratum
 septum. Colebantur & Athenis, templumq;
 ei ibi.

3. *Αιάκεια Hesych.* Ajaci apud Salaminios
 & Athenienses sacra. Adornabatur ei omni
 armatura instructus lectus apud istos.

4. *Αλγυθία schol. Pind.* honori Alcathoi
 apud Megarenses data sunt. Ibidem & ejus
 ἡρώων.

5. *Αμφια-*

5. *Αμφιαρέα Schol. Pind. Amphiarao* Oro-
pī dicarunt, quem primi inter Deos retule-
re. Ejus ibidem templum, & è lapide candido
statua.

6. *Ανακλητήσια Polyb. Hist. l. xviii.* in ho-
norem Regis vel Principis cum renunciare-
tur instituta sunt.

7. *Ανάκεια Hesych.* Dioscurorum apud A-
thenienses erant. *Ανάκειον τὸ Διοσκύρειον* Dioscu-
rorum templum.

8. *Ανάκτων παιδων ἑορτὴ Paus. in Phoc.* Am-
phissensibus solemnis festivitas, & arcanum
sacrum. Quidam putabant fuisse Dioscuros,
alii Curetas, plerique *ἠεβείους*.

9. *Ανδρογένεια Hesych.* Androgeo dicatum
festum, in quo & certamen funebre in Co-
ramico.

10. *Αντιγόχεια Plut. in Agide & Cleomene,*
Antigono agitata, in quibus sacrificium &
καὶ πειμῶνας ἔδδον.

11. *Αντιόχεια Paus. in Arcadic.* Adrianus
Imperator Antinoο suo apud Mantinenses
instituit; erantque sacra annua, & certamen
quinquennale.

12. *Αράτεια Plut. in Arato,* intra duos dies
in honorem Arati steterunt; quintum nempe
Antheferionis seu *Δαίσις μῦθος* quo pa-
triam à tyrannide liberavit, & illum quo na-
tus erat. *Ἴλλη Σωτήρεια* dicebantur, à Jovis
servatoris *Ἰουτὸλα* acta. Hoc, qui Arate, sa-
cerdote fascia non ex toto candida, purpurâ
intertexta. Carmina ad Citharam à sym-
phonia-

phoniacis. Pompæ puerorum & adolescentium gymnasiarcha ductor; quem senatus coronatus & cives sequebantur.

13. Ἀσπίδα *Plut. in Nicia* festum à Syracusanis promulgatum, cum Niciam Ducem Atheniensem, decimo septimo Metageitnionis ad Afinarum flumen profligassent.

14. Ἀσκληπιεία *Theod. Therap. vii.* Aesculapii honori celebrantur à plutibus, sed magnificentissimè ab Epidauriis. Certamen ibi Rhapsodorum, & cæteræ Musices.

15. Ἀχιλλεία *Paus. in Lacon.* Celebrabant Lacedæmonii. Festum Achilli sacrum.

16. Βακχίτις *Hesych.* Athenienses cum populo Eleusines, in gratiam Demophontis Celei filii agitabant.

17. Βρασιδία *Paus. in Lacon.* Brasidæ apud Lacedæmonios festum, in quo oratio funebris; Certamen inter solos, & sacra.

18. Βορέασι *Hesych.* deprecabantur Athenienses Boream, qui Orythiam Erechtei filiam juxta Ilissum rapuerat, ne flaret; affinemque eum sibi nuncupabant. Megapolitis in Arcadia pro præcipuè Deorum habebatur.

19. Δαερὸν *Hesych.* Macedonum fortè apud quos genius Δάρριον, cui pro ægrotis vota nuncupabant.

20. Διόκλεια *Schol. Pind.* Megarensium festum.

21. Διοσκύεια *Schol. Pind.* festum Dioscurorum, quod Cyrenæis & Lacedæmonii in usu.

D

22. Ευαγ-

22. *Ευαγγέλια* Vitruv. l. x. 7. Pixidoro pastori obnunciatam marmoris inventionem. Ephesii quot mensibus celebrabant, pœnâ iis qui negligissent indicta, solebant & ob res lætas quando nunciabantur obiri; inque his sacra, & amicis victimarum partes.

23. *Ευρέκλια*, *θετος inscriptio*, Lacedæmoniorum in Alcibiadis honorem propria

24. *Εργάτια* *Hesych.* Herculis apud Lacones erant.

25. *Ελδούσιον*, *μύρα* scil. Schol. Homeri Iliad. θ. Herculis honori qui ab Eumolpo, Erystei jussu, Cerberum ex inferis abducturus initiatus erat, Agris mense Anthesterione, ab Atheniensibus celebrabantur, ut magnis lustrandi initiationi præpararentur. Solemne ergò lustrandos in pelle victimæ Jovi immolatæ, unde *Διὸς κάρδιαν* dicta, per daduchum statuere: porcum fœminam gravidam, & in portu Cantharo ablutam offerre: sacris & votis ritè factis, castitatis exercitium præmittere; ut se dignos initiationi ostenderent. Admissi *μύρα* dicti, confidebantque in sacrarii vestibulo; ipsa sacra quasi *πετέλια*.

26. *Ἐκλάτια* *Hesych.* agon in honorem Elacati ab Hercule adamati.

27. *Εφήβια* *Erkymol.* dies erat, quo Atheniensium & propter Hippocratis honorem. Coorum ingenui filii, anno xvi. impleto, in ephobos, nominibus eorum in librum quendam ei rei destinatum inscriptis, referebantur; Comam tondebant, eamque Delphos profi-

proficiscentes Apollini consecrabant. Durabar hæc ephebia annum unum, quo tempore peregrè illis ire non licebat. Ritus ex sequentibus verbis colligi poterunt.

1. Κορυβάλη, seu κερυβάλια, *Ethymol.* laurus bifida & coronata, quæ præ foribus ædium, statuebatur.

2. Ὀνισθηρία *Hesych.* libatio Herculi ex mensura vini illata facta, cujus reliquum ebibendum dabatur iis, qui in unum conuenerant.

3. Εφηβεύειν *Hesych.* dicebantur illi, qui iam inter Ephebos adsciti erant.

4. Εφηβεῖον *Vitruv. l. vi. ii.* gymnasium, in quo ἰφηβεύοντες exercebantur.

5. Εφηβεαρχος *Arrian. Epiçt. l. iii. i.* perfectus gymnasio Epheborum, qui in annum constituebatur.

6. Παιδικέως *Hesych.* famulus Epheborum in gymnasiis proprius.

7. Εφηβικόν *Hesych.* locus in theatro, è quo Ephebi spectabant.

28. Ηεάκλεια *Theodor. Therap. vii.* honori Herculis celebrabantur à multis Græciæ populis: Atheniensibus nempe, Diomensibus & Melitensibus in Attica, Thesbitis in Bœotia, Thebanis, Sicyoniis, Lindiis, & Cois. Atheniensibus quinto quoque anno celebrare moris. Apud Melitenses Hercules ἀλεξίκακον cognominatus, & quia sacra pomis facta Μύλων. Thebani festum Ιολαία dicebant. Sicyoniis biduò celebratum: primum diem ὄνο-

μάταια, secundum ἠράκλειον nominabant. Lindiis per maledicta & execrationes celebrabantur: & pro violato habebant, si quando inter solemnes ritus, vel imprudenti alicui excidisset bonum verbum. Apud Coos sacerdos mitrâ redimitus, & veste muliebri amictus, sacra faciebat.

29. Ἰολαία *Schol. Pind* apud Thebanos quid fuerint, jam dictum. Erat eo festo & certamen. Victori corona myrtea cedebat. Celebrata & à Sardis.

30. Κονήθεια *Plutarch.* Connidæ Thesei pædagogî honori, apud Athenienses, pridie Theseorum dabantur. Aries sacrificium erat.

31. Λεονιδεῖα *Pausan.* festus Leonidæ apud Spartanos dies. Funeris in ea oratio; & certamen, in quo solis Spartanis certare licitum.

32. Λυκέλεια *Plutarch.* à Græcis Asiaticis instituta sunt. Cyziceni quotannis, quod eos à Mithridatis obsidione liberasset, celebrare.

33. Μιλτιάδεια *Herod.* Chersonitæ in Miltiadis honorem obibant. Certamen in eo equestre gymnicumque, ad quod nemo Lampſacenus admittebatur.

34. Μονέλεια *Athenag.* festum Spartanis celebratum, & quidem Therapnis. Fuit ibidem ejus templum, & in regione Spartæ trans Eurotam in collibus quibusdam aliud.

35. Μάρτια *Cicero in Verrem* Græci Q. Mutio

Mutio Scevolæ, qui *Asiam* singulariter rexe-
rat, decreverant; Mithridates eâ provinciâ oc-
cupatâ non sustulit, hostis in ceteris rebus ni-
mis ferus & immanis.

36. Νεοπτολέμεια *Pausan.* Delphis Neopto-
lemo Achillis filio quotannis dabantur. De-
scriptionem vide apud Heliodor. l. 3. Æthiop.

37. Ουέρρεια agebantur apud Syracusanos
cogente Verre, qui ea sublatis Marcelleis in-
stituit.

38. Πανδρόσια *Athenag.* Pandrosi festum erat
apud Athenienses. Templum habuit, & ove
factum. Vestis quoque asservata, quæ ποδά-
νυμι⊕ dicebatur.

39. Παράλια *Eustath.* Paralo servi sacraerant
¹² Παισιγίεια *Paus.* Pausaniæ apud Laco-
nes festum & certamen; inque ejus nono-
rem oratio. Soli Spartano certare licitum.

41. Προμήθεια *Xenoph.* Prometheo sacra
in quibus lampadum certamen. Et hinc for-
tè Prometheus δαδ᾽χ⊕ ab Apollonio Athe-
niensi in Citta apud Philostratum appellatur.

42. Ηροπλεσιγία *Schol. Pind.* agebantur
apud Thessalos & Cherronesitas in Protefilai
honorem.

43. Σηβάσια *Menand.* honori Imperatoris
dabantur.

44. Τιτάνια *Moschorul.* in memoriam Ti-
tanum celebrare moris erat.

45. Τληπολέμεια, *Pindar.* Rhodii Tlepolemo
instituire, pro die xxiv. mensis Gorpixi,
Certabant viri & pueri. Victoriæ præmium
corona populea,

46. Τοξαρῖδεια *Lucian.* Toxaridis, qui inter heroas ἱατρῆ κίβη nomine colebatur, apud Athenienses festum. Immo labatur ei candidus equus ad sepulchrum.

47. Τροφῶνεια *Pollux.* Celebrabatur Trophonio Lebadiae in Sicilia.

48. Υδροφῶρεια *Hesych.* festum Atheniensibus lugubre, in memoriam eorum, qui diluvio perierant. Erat & Argivis, in quibus certamen mense Delphinio in honorem Apollinis peractum.

49. Φωφῶρεια *Hesych.* in honorem Luciferi agitabantur.

50. Καβείρεια *Hesych.* τῶν καβείρων erant, Iove priora, qui Iasionem alterum ex Electra filium illis praefecit. Celebrabantur in insulis Lemno & Imbro, apud Thebanos & Samoethracas, & quidem noctu. Mos pueros initiare. Initiandi in folio collocabantur, choreas circumagitantibus mystis, idque θεγνισμὸς seu ἴπρωσις dicebatur. Initiati fasciâ purpurâ ventrem circumligabant: Caput oleâ germine coronabant, & tuti contra tempestates maris, aliaque pericula esse putabantur. Qui cædem aliquam admisissent, huc confugiebant, & à sacerdote, qui κῆρσις seu κῆσις dictus, lustrabantur.

CAPUT VII.

De

Festis variis.

Varia festa incertum cui dicata sunt.

I. Ἀγῆρό-

1. Αζητόρειον 2. Αζητόερα. 3. Αλεκτερέων ἄγων
 4. Αρμών 5. Απάυλια 6. Βάραττον 7. βασιλεία
 8. βισβαία 9. βοθηκίων ἑορτή, 10. χαρμήλια, 11.
 γενέθλια. 12. γηέσια. 13. γενετυχίς, 14. γφυεσμοί.
 15. γῆς ἑορτή, 16. γυμενοπαιδεία 17. δαδῖς, 18.
 δαυρον, 19. δαυλις, 20. διαστίνια, 21. δόκλφα,
 22. ἐβδόμη 23. ελώερα, 24. ἐμωλόκια, 25. ἐνη-
 λίχξες, 26. ἐπιδήμια, 27. ἐπνίκια, 28. ἐπισκάφια,
 29. ἐπισκήνια, 30. ἔφιπτο, 31. ἦρωίς. 32. θανα-
 τῶσια, 33. θαύλια 34. θεοφαιεία. 35. θεραπνατίδια
 36. θερμίαν ἑορτή, 37. θερθέρα 38. Ἰνώα 39. κελ-
 λισεία, 40. κελωντήρα, 41. κυνοφόντις, 42.
 λακεδαυμόνων ἑορτή, 43. λαελοσαίων ἄγων, 44.
 λεονπικία, 45. μεσοστροφώνια, 46. μύερα, 47. τε-
 κύσια, 48. νεμίσφα, 49. νηεία, 50. νίκη ἐν Μα-
 ραθῶν, 51. ξαδικία 52. παιδύσια, 53. πανελλήνιον,
 54. παιώνια, 55. πλώερα, 56. περιπέτεια, 57.
 πηθενάτων ἑορτή, 58. πωμάζια, 59. πωσχαρή-
 τηρα 60. πωφθώπια 61. σμίλη, 62. σπτήερα,
 63. σένια 64. σπέλων ἑορτή, 65. ἀπόρρα 66. συνό-
 κια, 67. συρακυσίαν ἑορτή 68. συρμαία, 69. ταυ-
 ροχέλια, 70. ποσσαροχρσοί 71. Τόσια 72. τριπ-
 νῆται, 73. τῦπα, 74. ὑδροφέρα, 75. φαγήσια 76.
 φαμμάφια 77. χαόνων ἑορτή, 78. χέλιμα, 79.
 χειροτόνια, 80. χελιδόνια.

1. Αζητόρειον Hesych. incertum festum.

2. Αζητόερα Hesych. ejusdem commatis.

Αζητής ἐν τοῖς κερνείοις ὁ ἱεραρχία τῆ θεῶ.

3. Αλεκτερέων ἄγων *Ælian*. v. n. l. ii. 28. gal-
 linaceorum certamini ab Atheniensibus, post
 devictos à Themistocle Persas, institutus erat.
 Causam institutionis ibidem habes.

4. Αιμαίν Hefych, incertum apud Athenienses festum.

5. Απάυλια, Ethymol. author, non tam festum, quàm secundus nuptiarum dies, in quo *ἔρχεται ἡ κόρη χειρὶς τῆ πατρὸς ἀυλίζεσθαι, ἢ τότε ἐπιυλίζετο τῷ ἀνδρὶ ἡ γυνή.*

6. Βάραττοι Hefych. festum apud Thesprotijs, & certamen de virilitate in eo, *ἐυανδρείας ἔργων.*

7. Βασίλεια Scholiaft. Pind. Lebadex in Bæotia celebrabantur.

8. Βισβία Hefych alijs κλαδοπέτεια Mesfapienses obibant, cum vites putarent. *βισβυ ἀρέπαι ἀμπλοτόμοι.*

9. Βοπάων ἱερτῆ, Plutarch. in quaest. Graecis, festum ignotum in quo puellæ choreas ducentes canebant.

10. γαμήλια Moschor. in sylloge dict. Attic. festum privatum, quod quisque privatim celebrat nuptiarum suarum causa.

11. γενέθλια Ethym. author, privatum etiam natalis diei festum, quod unusquisque quotannis die nativitatis obibat. Dictum & ἡμέρας simpliciter.

12. γενέσια, Ammon. de differ. Socum, memoria natalis defuncti, quam familiares & amici celebrabant. Epicurus apud Laertium, matris, patris, fratrum & suum in testamento post mortem celebrandum ordinat. Celebrata à Philosophis Platonis & Socratis γενέσια.

13. γυναικίς Hefych, agitabantur à mulieribus

ribus pro felici gravidarum partu. Dea ipsa
 γυναικεία θεός γαστρικής. Canes illi offere-
 bantur.

14. γεφυσμοί ab Æliano H. A. l. iv. 43.
 inter festa recensentur. Vide Eleusinia.

15. γῆς ἐργή Thucyd. l. ii. Athenis, ubi
 τῆς γῆς templum solemne festum erat, inque
 eo & certamen, ut apud Pindar. Pyth. ix. vi-
 dere est.

16. γυμνοπαγῆ Laconum erat, & cum sal-
 tationibus peragebatur. Dicam, ubi de his
 egero.

17. Δαδῆς Lucian. Pseudom. triduanum
 erat, & ad faces accensas celebrabatur. Δαδῆς
 faces sunt Græcis.

18. Δαρόν Hesyck. Macedonum festivitas
 erat, in qua fortè genio cuidam qui Δάρραν
 vota pro ægrotis nuncupabant.

19. Δαυλῆς Hesyck. Argivis solemne, ad
 pugna Præti & Acrisii imitationem.

20. Διαστῖνα in inscript. quadam extant.
 Ἐυρύκλεια ἐὶ λακεδαίμονι καὶ Ἀργεῖναια.

21. Διέκλῆα Schol. Pind. Megareses obi-
 bant.

22. Εβδόμη Hesyck. privatum Græcorum
 festum, septimo à nato infante die peragi
 solitum.

23. Ελάρια Hesyck. à Siculis juxta Elorum
 æmnem agitabantur, inque iis certamen.

24. De Επαλεικίαις hoc solum apud Hesy-
 chium occurrit, quòd ab Atheniensibus cele-
 brata fuerint.

25. *Ενθλιάξιν* Hesyck. vel potius *ἐνθάλιξις* festum etiam de quo nihil reliquum præter nomen.

26. *Επιδήμια* Himer. in propempt. Flaviani celebrabantur aliquo ex familiaribus, amicis & consanguineis domum salvo & incolumi reverso.

27. *Ἐπινίκια* Halycarn. Antiq. l. III. qui & *ἐπινικίαι* ἱορτῆ, post victoriam partam celebrabantur, fiebant sacra; hinc *ἐπινίκια* θύει; sacrificia, quæ ἑστίαι *ἐπινίκιοι*; Choreæ, prænæ, & convivia, quæ summa cum hilaritate peragebantur. Et hoc est τὰ *ἐπινίκια* ἱστῶν.

28. *Ἐπισκάφια* Hesyck. Rhodiorum erant.

29. *Ἐπισκηνία* Hesyck. Lacedæmonum. Alii *ἐπίσκηνια*, sed male.

30. *Ἐφιπτιαι* Hesyck. Laconum etiam, in quo certamen & fortè equestre.

31. *Ἡρώϊς* Plutarck, in quest. Græcis de quibus ibi ita. Τρεῖς ἄγασσι Δίλφοι ἀναιτηγίδας κατὰ τὰ ἱεῖς ὦν τῶν μὲν Σιωπτήσεων κέλυσι, τῶν δὲ Ἡρώϊδα, τῶν δὲ χαρῖλαιον.

32. *Θωατῆσι* Lucian. Vera Hist. l. I. I. I. cum certamine erant.

33. *Θαύλια* Hesyck. Tarentinorum ἱορτῆ, ἀχθεῖσιν ὑπὲρ κτύου.

34. *Θεοφάνειαν* Pollux l. I. c. I. meminit. & Synesius τῆ μεμνημῆος τὰ θεοφάνεια.

35. *Θιερπνατῖδα* Hesyck. Lacedæmonum erant sacra.

36. *Θερμῖαν* ἱορτῆ Polyb. Hist. l. v. Ætolorum mercatus & festum Thermi Ætolix oppido, Habebantur ibidem & Comititia.

37. *θετήρια* Hefych. incertum quæ fuerint.

38. *Ἰνώα* Pausan. in *Lacon.* instituta Corinthi à Rege Sisypho Athamantis fratre, observabanturque & à Megarensibus. Conjiciebant in aquam Inûs pannos. Bonum omen si retinebantur; malum si rejecti.

39. *Καλλιθεῖα* Schol. Homeri, certamen mulierum & virorum de forma. *Mulieres* certabant apud Lesbios in fano junonis, apud Parrhasios ad Alpheum flumen, ubi urbs à Cypselo ædificata, Cereris Eleusiniæ festo. *Famina* concertantes *χευσεφῶες*, dicebantur. *Viri* apud Elienses. Victori præmium arma, quæ vittis redimitus, coronam è myrto gestans, Minervæ consecrabat.

40. *Καλλιθέγια* Ethymol auctor Atheniensibus tribuit.

41. *Κυνόφοντις* Athen. l. III. diebus canicularibus apud Argivos sacra, fortè, quia tum canes occidebantur.

42. *Δακιδιμογίαν ἰοεργῆς* ignotum nomen. Agebant in eo optimates fæminæ in androne magno seorsim pervigilium: reliquæ promiscuè cum familiâ universa, ut apud Plutarchum in amatoriiis videre est. Erat & aliud, in quo cælibes à fæminis circa aram tracti, colaphis cædebantur, ut uxores ducerent, quod apud Athæneum l. XIII. extat.

43. *Δακισσαίων ἄγων* Scholiast. Apollon. l. IV. certamen juvenum, qui, quod nondum quinquertium esset, disco, & aliis certaminibus sigillatim certabant.

44. Λεοντιγίς, de quibus Prophy. in Nymph. antro, sacra peragebantur, quibus qui initiabantur, aquæ loco mel infundebant. Mentio eorum in veteri inscriptione.

45. Μεσσηροφάνια Hesychn. dies in quibus Lesbii omnes communia sacra faciebant.

46. Μυθία Schol. Pind. in Isthmionicis. Orchomeniorum erant.

47. Νεκύσια *parentalia.* Eustath. ad Odysseam ix. agitabant Bithynii, inque iis τῶν ὄνομασι vocabant demortuorum animas, qui in exilio vel extra patriæ fines mortui sunt, easque ut ad convivium ascenderent, orabant.

48. Νεμείσια Moschorulo est ἱορτὴ Νεμίσιας, καὶ ἢ τῶν κατοικηθῶντος Ἐπιτέλειαν τὰ νομιζόμενα, festum Nemeleos, quo demortuis iusta peragebant.

49. Νηστεία Aelian. H. V. l. V. 20, dies decimo quoque die à Tarentinis in memoriam submissæ sibi à Rheginis, dum à Romanis obfiderentur annonæ celebratus.

50. Νίκη ἢ ἐν Μακεδῶνι, Plutarch. de gloria Athen. victoriæ de Persis ad Marathonem reportatæ memoria, sextoque Boëdromionis die celebrabatur.

51. Ξανθικὰ Hesychn. festum viii. Xanthici mensis die celebratum, in quo militum lustratio. Traducebantur armatæ copiæ, inter discissæ canis viscera apud Macedonas. Præferebantur primo agmini Regum insignia. Rex cum proximis, regia cohors, custodesque
corpo-

corporis, multitudo denique Macedonum præcedebant. Vide Livium l. xl.

52. Παιδύσιον *Hesiod.* ἔργων l. 11, feriabantur Græci, cum clauso mari, naves ἐπὶ τῆς γῆς ἔδραζον, naves in terram protraherent.

53. Παιδαγῶγιον apud *Schol. Pind.* in olympion. mentio. Omnibus Græcis communia erant, ut παιδαγῶγια Bæotis.

54. Παιώνια *Diod. Sicil.* l. xv. Ionum erant.

55. Πελώεια *Athen.* l. xiv. Thessalorum saturnalibus similia.

56. Περπύτεια *Hesych.* Macedones obibant, fortè ob subitum aliquem casum.

57. Πιτανάτων ἰορτή *Hesych.* certamen apud Pitanatas gymnicum.

58. Πεγραμία, *Athen.* l. xx. Lacedæmonii agitabant, & arundine coronabantur.

59. Πεγοχαιρητήρια *Harpocrati* teste celebrabantur eo die, quo puella à parentibus in mariti domum transibat.

60. Πεγορδία *Diod. Sicil.* l. xv. anniversarium Clazomeniorum festum, ob Leucum prævertendo occupatam. Εφθυσαν τὴς κομᾶς τὴν ἡστυάν ἐπιπλάσαντες.

61. Σεμέλη *Hesych.* incerta solemnitas, forte Semeles.

62. Σεπτήλειον, *Plutar.* in quest. Græcis, Delphis celebrabatur anno quoque nono. *Hesychius* σεπτήλειον feminino vocat. Erat unum ex tribus Ενεατήλειοι seu novenniis.

63. Σθένια *Hesych.* certamen apud Argivos.

64. Σο-

64. Σικίλων ἰορτή, *Schol. Theocr. Idyll. VIII.* certamen apud Siculos, in quo Ephebi scillâ se verberabant. Victori taurus à gymnasiar-cha præmium.

65. Σπόρτια *Hesych.* cui Deo sint celebrata, ignotum.

66. Συνοικία *Steph. in Αθήναις*, Theseus instituit, cum XII. Atticæ oppida, in unas Athenas coëgisset.

67. Συρακουσίων ἰορτή *Plato in Epist. à Syracusis* celebrabatur ignoti festi, Dei & Dææ nomine. Mulieres sacra per continuos decem dies faciebant. Fortè Ennenfi Cereri, de qua Cicero Verrinâ IV.

68. Συρμαία *Hesych.* certamen apud Lacedæmonios, in quo βρωσιμάτων Δίῳ σίαιτ & κρή μέλιτι & edulium, ex adipe & melle *συρμαία* dictum præmium.

69. Ταυροχόλια *Hesych.* Cyzicænorum erant.

70. Τισσαράνης ἡ *Censor. c. XI.* dies festus ob feliciter transactum à puerpera diem quadragesimum. Non prodibat ante eum, prægnans in fanum: & parvuli fermè per hos dies pro morbidis, sine risu, nec sine periculo habebantur.

71. Τόνηαι *Athen. l. xv.* Samiis solennia. Origo ibidem.

72. Τειποῦτητα seu τεῖπενήτια *Hesych.* festum ignotum.

73. Τύπαι *Hesych.* ejusdem cum priore commatis.

74. ὕδροφρέια *Hesych.* ἰορτή apud Athenienses

enses *πένθιμος*, in illorum qui in diluviopierunt memoriam. Erat & apud Æginetas ejusdem nominis, in quo, mense Delphinio certamen in honorem Apollinis peragebatur.

75. *Φαγήσια Athen. l. viii.* solemnitas in quo genio à Cynicis egregiè indulgebatur. Dicebatur & *φαγησιπόσια*. Affinis huic *Φάγων*, vel eadem apud Eustathium.

76. *Φαμμάσια Hesych.* ignotum festum.

77. *χαίταν ἑστὴν Parthen. Erot. xxxii.* nominis ignoti & rituum.

78. *χαίλα Plutarch. in quest. Græcis* festum apud Delphos novennale, unum de tribus.

79. *χερρόνια Hesych.* opifices celebrabant, & sacra faciebant.

80. *χαλιδόνια Athen. l. viii.* instituta à Cleobulo Lindio, cum pecuniâ egerent. Celebrabantur apud Rhodios mense Bœdromione. Pueri circumeuntes stipem hirundinì colligebant: res *Χαλιδονίζον* dicta. Cantilena circumeuntium apud Athenæum.

TITU-

DE FESTIS
TITULUS II.

De

Festis Dearum & Heroinarum apud Græcos

CAPUT. I.

De

Festis Junonis.

I. **F**esta Junonis duo inuenio ἑκατόμβια nempe & ἡγεμν.

1. ἑκατόμβια, duplex erat festum, 1. *Argivorum* ab Archino Rege institutum, à quibus Ægineta tanquam ἀποικισί accepere. Centum boves junoni immolabantur. Unde nomen ἐκ ἑκατόμβη δαεικῆ τροπῆ καὶ ἀεθλοῦσι τῆ 1. desumptum. Carnes populo ex lege distribuebantur. Erat & certamen, in quo τὸ ἑπαθλον, ἀσπίς χαλκῆ, seu præmium scutum æreum. 2. *Lacedæmoniorum*, quòd regio ipsorum esset ἑκατόμεις.

Hera Juno. 2. *Hegem* festum quod ἐν τῇ ἡγεμν γίνεται, a-
nis nomen
ap. Græcos
apud Argivos, Eleos, Coos & Corinthios. Apud
Argivos trahebatur currus albis bobus ad
ἱερὸν ἑκατόμβια templum Junonis extra urbem: ducebatur
ἐκ πόλεως pompa ἐν ὅποιοις τῶν ἐν τῇ ἡλικίᾳ συγχωῶν, quæ
ἑκατόμβια pompâ finitâ ad aram ponebantur, immola-
bantur boves centum, qui pompam antece-
debant, & immolati inter cives distribuebantur.
Lex. οὐκ οὐκ. Circa clypeum qui loco supra theatrum
voel Hera. ferè

fere inaccessò validè affixis erat, certabant. Victor clypeum æneum, qui Ἀργολικαῖς χεῖρσι καὶ τοῖς ἐόρῃσι μεγάλαις scribitur, & coronam myrteam accipiebat. Ἀ clypeo χαλκῆ ἀγὰν dicebatur. Apud Eleos matronæ sedecim, quinto quoque anno, peplum τῆ ἕρα texebant; ἀγαναίαι faciebant, in quibus virginū pro ætate ὀρόμῃ ἀμικα; juniores antecedeabant, πῆστρούταια absoluebant τελεόταια. Omnibus capillus passus; χίτων ὀλιγὸν ἰσπερὶ γόνατ; dexter humerus ad pectus exactus; stadium Olympicum in quo decurrebant sextâ parte imminutum. Victricibus corona, ex olea; pars è bove Junoni immolata; καὶ ἀναθήναι γραψαμένης εἰκόνας. Ludis præerant matronæ sedecim, quibus totidem ministræ. Origo ad Hippodamiam Junoni pro nuptiis gratiam referentem refertur. Apud Coos dum sacra fierent, servo nec templum ingredi, nec quicquam τῶν παρασκευασμένων gustare permissum. Apud Corinthios πένθειαι ἰορτὴ erat, à Medea honori liberorum suorum instituta. Juno hæc dicebatur Ἀρχαία, immolabantque ipsi Capram: injectum Deo simula-cro amiculum πᾶτ.

CAPUT II.

De

Festis Minervæ.

II. **M**inervæa novem festa dicata erant, 1. Ἀθήναια, 2. Ἀλαία, 3. Ἀλώπια, 4. Ἀρρηφοελα.

φορία, 5. Νικητήρια, 6. ὀρχοφόρια, 7. Παμβοιώνια, 8. σκυρα, 9. χαλκεία.

1. Αθήναια & παναθηναίαια, postquam Theseus omnes Atticæ incolas in urbem traduxisset, festum τῇ Ἀθηνᾷ ab Erichtonio vel Orpheo dicatum, & multis cum Romanorum *Quinquatribus* idem. Erant duplicia 1. *Minora*, quibus quotannis xx. Thargelionis data, & triplex certamen, equestre nempe, lampadarii, quod vespere exhibitum & nox sequens pervigilio transigebatur; gymnicum, quod olympiadis LIII. anno tertio institutum, juxta paludem inter Piræum & Herculis Tetracomum, in stadio παναθηναίαια habebatur; & Musicum à Pericle authore in Odeo agi solitum, in quo Aristogitonis, Harmoclii, & Thrasymbuli laudes decantatae. Chorus circularis ἰσθμίων impensis exhibebatur, & Poëtarum quatuor dramatibus concertabant. Victor epulum sodalibus dabat: ipsi corona oleaginea, & ex olivis ἰσθμίων olei urceus, quod & extra Atticam deportare licebat præmium. Dati & Pyrrhichistæ pueri investes, & gladiatores ex nequissimis emti. Veste tinctâ ludos spectare nefas, & in loca theatri dabatur populo ex ærario pecunia. Ad sacram viscerationem & epulum, singulae urbes coloniarum bovem mittebant. Aperiēbatur iis mare. 2. *Majora*, quibus quinto quoque anno, xxiii. Hecatombæonis data. Cerimonix ferè eadem: proprium, peplos seu veli navis Athenicæ in arcem pomposa deductio, quam extra urbem

urbem & quidem in Ceramico instruere moris erat. Senes præcedebant & anus; hos viri florentes ætate cum armis; mox Ephebi cum corona milio & chlamyde: tum virgines cum canistris primates, quibus pro pedissequis colonorum filix virgines datæ; tandem pueri tunicis πανδαμικῆς inducti. Suetum tum & Carmina Homeri per rhapsodos recitare, & coronas aureas honoris ergo conferre; Platænsibus & Atheniensibus per præconem benè precari, & captivos vinculis solvere. Cura penes νομοφύλακας, qui tum fasciâ albâ coronati spectabantur. Reliquos ritus sequentes voces expriment.

1. Ἀθλοτέται Pollux. certaminum curatores, qui decem, ex unâquaque tribu singuli, quadriennium munere fungebantur.

2. Stadium παναθηναϊκόν Hefych. in quo in Panathenæis equites decurrebant. Erat ad Ilyssum amnem propè Ardellum. Lycurgus Rhetor struxit, Herodes Sophista collapsum ex albo lapide restauravit.

3. Τετραλογία Lært. in Platone, dramata quatuor, quibus simul in Panathenæis Poëtæ certabant. Ultimum Satyricum semper.

4. Συναλία Pollux. l. iv. 10. Conventus tibicinum in παναθηναϊοῖς συναλιέων.

5. χοροὶ Xenoph. in Rep. Athen. qui sumptus, drachmas τριακονσῆς in chorum circularem Panathenæorum festo faciebant.

6. Pocula παναθηναϊκὰ Athen. l. xi. quorum in illo festo usus. Capiebant congios binos aut plures.

7. ιερὸς

7. *ἰσθὸς πίπλο* *Ethymol. author.* velum navis Panathenaicæ candidum & clavis aureis interstinctum, cui Titanomachia, res Minervæ & Atheniensium strenuissimorum præclare gesta, nec non Antigonus & Demetrius intertexta. Infernebatur Minervæ simulachro.

8. *Ἐργασίαι* *Hesych.* virgines Athenienses, quæ ab annis septem ad undecim, peplum Panathenaicum xxx. die Pycnepsionis exorsæ texebant.

9. *Ἀρρήφοροι* *Ethymol. author.* virgines duæ virginibus peplum textentibus præfectæ.

10. *Ναὺς παναθηναϊκὴ* *Philostr. l. 2.* navis Panathenaica, quæ in illo festo terrâ per machinas subterraneas romæ impulsâ, impleto etiam vento ferente sinu, per Ceramicum ad Cereris Eleusiniæ templumolvebatur; idq; circumvecta præter murum Pelagicum, Apollinis Pythii templum, & Mercurios in arcem deducebatur.

11. *Καταιτύτης* *Ethymol. author.* qui partes pepli Panathenaici, si fortè in pompa inquinatæ purgabat.

12. *Πλακίς* *Hesych.* κλιθίδιον καταιτυσιασφόρον ἐξάνθων festo Panathonæorum.

13. *Θαλοφόροι* *Ethymol. author.* florentes ætate viri & fæminæ, qui in Panathenaicâ pompa θυκκόν seu oleæ ramum ferebant. *ωσειμιακῶς* dicuntur illi, qui *πρὸς μηδὲν γένησμεθ' αἰλλο, ἢ βοσκήμεσι θάλλον παραβάλλω.*

14. *Σκαφιφόροι* *Hesych.* inquilini qui in
Pana-

Panathenæorum majorum festo, viros ætate florentes, quibus clypeus & hasta, *σάφεις* seu ligonibus instructi sequebantur.

15. ὕδρια Φόρῃ *Pollux. l. II. 4.* mulieres inquilinorum, quæ in eadem pompa cum hydria fæminas Atheniensium subsequebantur.

16. χλαμύδες μελαίναι *Philostr. l. I. I. in Herocle, Chalmides nigra,* vestes quibus Epherbi in majoribus Panathenæis induebantur, & quidem propter Copreum, quem ab aris Heraclidas avellentem, Athenienses interfecerant. Herocles Atticus albas esse iussit.

17. Κανηφόρῃ *Hesych.* Virgines Athenienses primariæ (αἱ ἐν ἀξιώματι περιβόοι) quæ à tempore Erichtonii, canistra in quibus ad sacra faciendâ necessariâ, in pompa eadem ferebant.

17. Ἰερικνίδες *Hesych.* σιμπάσματι seu velamenta, quibus τὰ ἱερὰ κανῶν seu sacra canistra tegebantur.

19. Ἀρχιδάορῃ *Andocid. in Orat.* Canistrorum modo dictorum & reliquorum pompæ instrumentorum custodes, qui eadem inter virgines laturas distribuebant. Tanta verò horum veneratio, ut aliquot attingerent diebus, ἀγνέειν, necesse habuerint.

20. Διφορῃ *Ethymol. author.* inquilinorum filia, κανηφόρων virginum pedissequæ, quæ umbellam & fellam in deductione navis ferebant.

21. Πανδαμυγῃ *Hesych.* tunicæ quibus in hac solemnitate pueri induebantur.

22. Πωμ-

22. Πομπαιῖον *Hesychio* ædificium quoddam Athenis, εἰς περισκεῖλον τῶν πομπῶν, urbem ingressis à Piræeo prope Cereris.

2. Αλαία seu Αλιαία *Pausan. in Arcad.* festum Minervæ Alexæ apud Tegeates in Arcadia, in quo agon.

3. Αλώπια *Pausan.* festum apud Arcades eidem dicatum, ὅτι λακοδειμονίῳ τὸ πολὺ ἐν τῇ μάχῃ ζῶντες εἶλον.

4. Ἀρροφορία *Etymol. author.* festum Minervæ à virginibus Ἀρροφῶργις quatuor, profapia nobili, septem annis non minoribus, nec majoribus undecim celebratum, mense Scirrophorione. *Suidas* ἀρρήτω ἐν κίσῳ τῇ θεῷ tulisse ait. Vestis illis alba & in ea aurum; Spharisterium in arce, panis proprius, qui νασὺς dicebatur, & placentæ quæ Ἀνάσταπι. Duæ pepi textura præficiantur. Festo sui præbiteres, à quibus sumptus. Alii ἐρροφορία in honorem Eræ Cecropis filix scribunt.

5. Νικητήρια Ἀθηνῶν *Procl. in Timæum. Comm. 1.* festum ejusdem Deæ ob devictum ab ipso Neptunum Athenis celebratum.

6. Οχοφῶρια vel Ωχαφῶρια *Plutar. in Theseo*, festum Minervæ à Theseo institutum. Certabant in eo cursu ephēbi nobiles, è singulis tribubus lecti, quorum uterque parens superstes. Currebant à Bacchi templo ad Minervæ τῆς Σκιεράδος, quod Phaleri à Scirovate exstructum, cum palmitibus unvis ornatis, qui ὄχαι dicti: Victor ἐφιαλα, quæ πενταπόλια seu πενταπόλι, quia vinum, mel, caseus, farina

farina & olei parum in ea permixta, dicebatur. Chorus in honorem certantium carmina ἰχοφορικά cantabat, eundemque juvenes duo vestes muliebres induti, palmites gestantes ducebant. Ad hoc mulieres δειπνοφῶροι dictæ, quod illis cibum ferrent commeabant. Præco cum caduceo coronato adstabat, & inter libationem Ελελυ Ιε. Ιε. acclamabatur. Locus in quo templum illud, è ramorum gestatione ἰχοφῶρειον apud Hesychium audit.

7. Παμβοιῶπια Eustath. ad Iliad. β festum Minervæ ab omnibus Bæotis communiter in Campo ante coroneam in templo Minervæ Itoniæ celebratum. Peragebatur cum choris. Inde Statio *Itone lata choris.*

8. Σκίρα aut Σκίρα Harpocrat. festum XII. Scirophorionis honori Minervæ τῆς Σκίραδος datum. Quædam in eo occurrunt. 1. Umbelle albæ Σκίραον dictæ, quæ tempus ædificando idoneum indicabat à Minerva, Nuptini & Solis sacerdotibus Eteobætidis ex arce Scirum abeuntibus gestatio. 2. Sacrum σκίραως dictum. 3. Cursus epheborum cum palmis ἰχοφορία vocatus. 4. Præbitorum ex pellibus victimarum Jovi Milichio. ac Ctesio immolarum vestitus.

9. γαλνεία Harpocrat. festum quod honori Minervæ xxx. Pyanephionis, primò quidem ab omnibus Atheniensibus, post ab omnibus opificibus quibus ea Dea tutelaris ideo Εγγάνη dicta celebrabatur. Unde Αθηναία & πάνδημος vocata est.

CAPUT

CAPUT III.

De

Festis Cereris.

Plurima Cereri tributa apud Græcos sacra, 1. Ἀλωα, 2. Δημήτεια, 3. Ἐρκήνια, 4. Δάμια, 5. ἐπάχθης, 6. ἐπικλείδα, 7. ἐπίσκια, 8. θεοσφόρια, 9. ἐρυθύνιον, 10. λήγαια, 11. μυσία, 12. παθησία, 13. πυλαία, 14. χθόνια, 15. χλοία, 16. ἰλδοσία, 17. θαλύσια, 18. Ἐπιερήνια.

1. Ἀλωα Suidæ Cereris τῆς Ἀλώαδ^ο erant apud Athenienses mense Posidione cum τὰς Δραπένας circa τὰς ἄλωας seu areas facerent. Plurium dierum fuisse: ex Alciphronis Epistolis videre est.

2. Δημήτεια Pollux. l. i. i. τῆς Δημήτειας. Verberabant se in illis flagello ex cortice contexto, quod μορόπιον dicebatur. Sacerdos Deæ ex Pæmenidarum familia. Δημήτειον lucus Cereris.

3. Ἐρκήνια Hesychio festum quidem ejusdem, sed de quo nihil occurrit.

4. Δάμια Hesych. Bonæ Deæ erat dicatum à Tarentinis, inque eo *Damium* sacrificium, quod in oporto in honorem ejus habebatur, à contrarietate ita dictum, quod minimè esset δημόσιον. Dea quoque ipsa Δάμια & sacerdos Δαμιάς. Sed quia Tarentinorum dialectus Dorica, dicta potius videatur tanquam δήμια, quia pro populo.

5. Ἐπάχθης Plut. de Iside & Osiride, Cereri

eri τῆ Ἀζωία à Bxotis dicatum, quòd tum ob Proserpinæ descensum cum dolore jconflicta-
retur.

6. *Ἐπικληθίων* mentio apud Hesychium, sed de eo hoc solum ab Atheniensibus celebra-
tum.

7. *Ἐπιπέγα* Stephano in urbibus Athenien-
ses in Sciro, (τόπος οὐκ ἐν τῆ Ἀτικῇ) obibant
ἱεροποιία dicebatur *ἐπιπέγασσι*.

8. *θεσμοφόρεια* Theol. Therapeut. i. Cereri
τῆ *θεσμοφόρῃ* propria, seu ab Orpheo seu à
Triptolemo Rege instituta, seu à Danai filia.
Pelagisicis fæminis cõmunicata. Celebraban-
tur ab Arcadibus, Lacedæmoniis, Drymæis,
Thebanis, Milesiis, megarensibus, Syracusanis
Eretriis, qui carnes quas tum comedebant,
ad solem non ad ignem assabant, & solemnita-
tatem *Μεγαλάρεια* nuncupabant, & Delis.
Apud Athenienses celebrabantur Eleusine,
mense Pyanepsione, per quatuorni fallor di-
es à fæminis, quæ quia tribus diebus ante
rebus venereis abstinere tenebantur, subster-
nebant sibi in lecto cneorum, viticem, coniz-
am & pinus folia: quædam allia edebant.
Porcos expulisse Clemens tradit. Tertio die
jejunabatur. De sacris ipsis scito. Initia in
xiv. mensis diem incidisse. Usitata convitia
in Jambes quæ mœstæ Deæ risum expresserat
memoriam. Invocatam Calligeniam, sed
non ab Eretriensibus. Carmina peculiaria
cantata. Sacrificium ultimo die oblatum.
Servis & ancillis ad sacra accedere nefas. Viri
interim

interim captivos qui sacrorum participes & carcere dimittebant, & die tertio à jure abstinerebant. Reliquos ritus sequentia vocabula dabunt.

1. Μυδάι Athen. l. xiv. muliebria pudenda quæ ex sesamo & melle facta, extremo festo Cereri & Proserpinæ Syraculis circumferantur.

2. Αχαίνυ Athen. l. lxxi. panes magni, quos Delii solempni pompa inferebant dictitantes. Αχαίνυ εἶναι ἔμελλον, πείνην.

3. Θεσμοφορία εἰς φέρειν Iscus in Orat. dicebantur viri Athenienses locupletiores, quando pro uxoribus sumptus ad Besmophoria celebranda contributebant. Tenebantur, si tria talenta in dotem attulisset.

4. Στεφανοφόρ Inscrpt. Verus sacerdos huic festo proprius, qui à mystis statuebatur, & sacra coronatus obibat.

5. Ἄνοδ Hefych. dies undecimus Pyanephsionis, quo fæminæ Athenis Eleusinem ad Thesmophoria ascendebant, & quidem cum libris legalibus capiti impositis, ob acceptarum à Dea legum memoriam.

6. Θεσμοφορίων Hefych. locus in quo fæminæ & puellæ sacris his ministraturæ, (θεσμοφορία ἕσται) publicè alebantur: & tum ἀγροδίον seu in cesto esse dicebantur. Abstinebant, & floreis coronis & mali punici granis.

7. Νησεία Athen. l. vii. dies festi medius seu tertius, Pyanephsionis decimus sextus, quo jejuniū in templo Deæ & fæminæ, ad formula.

mulachrum ejus *καμαὶ καὶ θήνημα.*

8. Διάγωμα *Hesych.* sacrificium ἐν δαπνρήτῃ πλέμῳ, quod effari non licebat. Dictum postea Ἀποδιάγωμα.

9. ἱεροποῖοι *Pollucii* l. VIII. 8. qui sacra faciebant decem numero.

10. Ἐπόπτῃ *Suida* qui ad mysteria anno minimum uno admittebantur, postquam prius in minoribus Eleusiniis μύσῃ fuissent. Idem & ἑφοροί. Ἐποπτεύειν est epoptam factum esse; quod & ἐποπτεύειν τὰ μυστήρια apud Xiphilinum in Hadriano. Hinc & sacra ipsa ἐποπτεῖα. Admittebantur quidem in adytum: nec tamen omnia ipsis revelabantur: inprimis σύμβολα τῆς τῶν θεῶν πνεύσεως, ἃ καὶ μόνοις γνώμεται τοῖς πλεταῖς.

11. Πίσταγμα *Pausan.* in *Arcad.* opus ἐ lapidibus duobus magnis, ἀρθρομοῖς πρὸς ἀλλήλους, in quo libri rituales servabantur.

12. Μελίσημα *Hesych.* h. famine omnis ætatis, dignitatis & ordinis sacris initiata. Alii τὰς τῆς Δημητρὸς ἱερείας esse volunt.

13. Ἀχθία *Hesych.* Cereris mysticum in his sacris nomen, quod, ut nec alia, prodere vel audire erat nefas. Parem apud Athenienses cæterosque Græcos contrahebant noxam, aures & linguæ temerariæ curiositatis. At apud Cretenses divulgare licitum, idque originem ipsorum sibi deberi indicio

14. Ἀγαμέμνις *Hesych.* primus mysteriorum dies in quo initiatio fieri solita. Incidebat in xv, diem mensis.

15. *Ν'λαδι μύστη* Polyæn. Strateg. l. iv. secundus mysteriorum dies, quo à præcone admoneri solebant, ut ipsa appellatio ostendit, uti ad mare se conferrent. Chebrias in eo victoriam navalem obtinuit.

16. *θία Hesyeb.* omnia quæ tertio die Cereri & Proserpinæ immolata erant. Immolabant autem, nullum Æxonicum, qui à mystis colebatur nec gustabatur. Hordeum in campo Rhasio natum ad molas & liba adhibebatur; nihil ex iis foris abjicere licitum. Junonis sacerdoti nefas quicquam ex iis gustare. Quia templum ejus cum Cereri fieret claudebatur & vice versâ.

17. *χαίρει Δημήτρη Callimach.* in hymno, acclamatio mulierum in processione, quæ quarto die fiebat. Vehebatur vesperi calathus cursu, tardè bobus trahentibus. Sequebantur fœminæ, *μυστικοί τε λάργοι* Nonno, cum cestis mysticis, fasciis purpureis redimitis, in quibus sesamides, pyramides, lanæ odoratæ *πόπανα, πολυόμφαλα*, micæ aliquot salis, draco, mala Punica, quod granum Proserpina comedisset, corda ferula, hederæ, placenta & papavera. Humi tum spectabant profani non è tectis; nec speuebatur.

18. *ἡ τῶν λαμπάδων ἡμέρα*, *lampadum dies* quintus mysteriorum dicebatur. Incedebant cum facibus accensis noctu, tam viri quàm fœminæ errantis Cereris specie. Unde *λαμπάδες ἄκται* Sophocli Dedicabant eadem Deo, de magnitudine concertantes.

19. *Ἰάκχοι* *Plut. in Phocione*, sextus mysteriorum dies, *εἰκας* mensis illius, quo Jacchi Jovis Cererisque si non Proserpinæ filii, cui templum proprium, simulachrum facem manu gestans & myrto coronatum à Ceramico Eleusinem, per fora cum multo plausu, choreis, qui etiam *Ἰάκχοι* & æris sono, à mystis myrto coronatis deducebatur Occurrunt in eo sequentia. 1. *Ἰακχαῶσι* *Rollux. l. r. c. r.* qui Simulachri Jacchi deducendi cura fuit. 2. *Μυσικὸν μέλῳ* *Arist.* inter Atheniensium cantus qui in deducendo usitatus. Repræsentatione ejus apud Aristophanem in *Ranis* abjicit. 3. *Ρᾶτοι* *Hesych.* scatebræ propè Eleusinem duarum quarum una Cereri, altera Proserpinæ sacra, cuius aquâ qui Jacchum deducebant, ablucebantur & lustrabantur. *Hesychius* *τῆς λέξεως ἀγνίστω* *τῆς βίβλου* dixit. 4. *ἱερὰ πύλη* *Theophr. in Charact.* portâ quâ pompa exibat. 5. *ἱερὰ ὁδὸς*, *Æthymol.* ἡ εἰς Ἐλευσῖνα ἀγνοῦσιν ἂν ἀπίστω οἱ μύσται, via Eleusinem ducens, quâ myste ire sseverant, ad quam *Hocratis* *μῆνη*. 6. *ἱερὰ σπη* suburbium, in quò ficus ubi mystæ sacra in urbem reducentes interquiescere consueverant. 7. *μυσεῖαι* *Hesych.* Convitiatores qui ponti Cephissi fluvii Athenas ab Eleusina dirimentes insidentes, in transeuntes eum in reditu mystas scommata jaciebant. 8. *Μυσικὸν εἶσοδον* *Schol. Sophocl.* via trans pontem jam dictum quâ Eleusinem ingrediebantur. Munitâ *Deceleâ*, sicque impedito itinere terrestri, mari pompâ deducebatur.

20. Certamen *Eleusinium* AGell. l. xv. 20. agon gymnicus qui septimo Eleusyniorum die exhibebatur. Præmium victori hordeum; quod id primum Eleusyne inventum fuerit.

21. *Ἐπιδαύρεια* Pausan. in *Corinth.* Octavus Eleusyniorum dies, quo in gratiam *Æsculapii*, qui *Epidauro* peractis jam mysteriis venerat, secunda sacra ab *Atheniensibus* ut initiari posset, instituta sunt. Illo eos qui primos neglexissent, vel initiari non potuissent, initiari mos erat.

22. *Πλημεχὼν Ἀθην.* l. xi. dies nonus & ultimus mysteriorum, ἀπλημεχὼν vase figulino (κοτύλιον) aliàs) dictus Implebant binas, earumque unam ad ortum, alteram ad occasum statuebant, utramque, mystica verba profati evertabant. Proclus cælum prius aspexisse videt, mox terram despicientes τοῦτο clamasse dicit Libatio fortè erat *Everfio* illa; eaque apud *Pollucem* censenda, ubi *μυστηριώπων* *σπονδῶν* commemorantur.

23. *Thermophorion* Marc. *Victor Grammat.* l. iv. carmen elegiacum in hoc festo cantatum, è duobus dactylis & semipede, adjecta in prima Syllaba una, & in medio alterâ insertâ, ut:

*Ο*perpetuò tellus quæ nunc sigeet iusta gelu.

24. *Ζημία* Hefych. sacrificium quod ultimo festi die ad averruncandam Dei iram, si quid non ritè factum, quasi mulctæ instar offerebatur.

9. *Ευρυθάνιον Hefych.* Cereri sacrum, de quo nihil apud authores.

10. *Δέγνονα Pausan. in Corinthiac.* instituit apud Lernæos Philammon honori & Cereris & Proserpinæ & Liberi Deportabatur ad ea ab Argivis antiquitus à Dianæ Pyrhoniæ fano, quod in monte Crathide, ignis.

11. *Μυσία Pausan. in Achaic.* Cereris Μυσίας erant, & apud Argivos per septem dies agitabantur. Primo viri & canes masculi arcebantur templo; mulieres intus relictæ, noctu sacra peragebant. Postridiè reduces, risu & scomatibus sese excipiebant.

12. *Προηρόσια Hefych.* θυσία Cereris τῆς προηροσίας vulgo προαιτήσια. Instituta svasu oraculi cum fame premerentur per universam Græciam. Fiebant antequam ararent, pro felici frugum proventu.

13. *Πυλαία Strabol. ix. Geogr.* à Pylæis Cereri τῆ πυλαία dicatæ, Pylagoræ faciebant sacra. Ibidem & ejusdem templum.

14. *Χθονία Pausan. in Corinth.* Hermionensium erant Cereri τῆ χθονία sacra. Totam festi celebrationem apud eundem habes.

15. *Χλοία Eustath. Iliade x.* Cereris τῆς χλοίας festum, cui Athenis ante arcem templum erat, estque illa quæ Socrati ἐν χλοῖᾳ. Celebrabatur verò, die sexto Thargelionis, qui Aprili respondet. Immolabatur aries.

16. *Ελευσινία, majora* nempe, ab ipsa Cerere cum Athenas frumento in annono caritate, sublevasset, vel potius ab Erechtheo Eleusine,

ubi Proserpinam filiam quærens fatigata iuxta puteum confedit, & à Celeo seu Baubone hospitio excepta ad risum commota fuit, instituta. Dicuntur καὶ ἑξοχλὴ Μυσήρια, & quidem τὰ σπινθόνια τὸ ἀνθρώπειον γένος ἀγιάματα μυσήρια Prætextato. Concurrerant alii quando ad solemnitatem xxx M. Celebrabantur per novem dies, & quia putabantur πρὸς τὴν παιδείαν, Ἐπιπέθειον τὸ βίβη facere, ideo πλειη dicebantur. De Majoribus verò res est, non minoribus, de quibus tanquam Herculis sacris superius dixi. Initiabantur in his à hierophanta noctu, accipiebantque initiandi (inter hos Atheniensium liberi ad hæc pueri) qui myrto coronati manus ingressu templi abluebant, Agræ in templo exiguo, Eleusinæ in amplissimo mysteriorum Reges. Jussi puram mentem & puras manus linguæque Græcæ peritiam habere, prælectos ritus describebant. Tum variis spectaculis inter quæ membrum muliebre, distinebantur; cum acclamatione καὶ ὄρουαξ dimittebantur, & quam induerant vestem nunquam nisi detritam deponebant, & vel Cereri aut Proserpinæ dicabant, vel ad infantum fascias utebantur. Exclusi ab eis peregrini, Barbari, homicidæ etiam involuntarii, Magi, præstigiatores, impii & scelerati. Templo non initiati arcebantur: initiati, nec Diis quicquam prodere audebant: quin ut eloqui ita audire nefas. Jurare tamen per ea licitum. Durantibus, nec licebat supplicem libellum offerre;

offerre; nec manus alicui injicere; nec femi-
nis bigis Eleusinem vehi; nec mystis vel mu-
stellum edere, vel videre salem. Valentini-
anus ea tollere propter Prætextatum non po-
tuit. Theodosius evertit. Plura in vocabulis
ritualibus quæ sequuntur.

1. Καλλιγγεῖς Apollod. Bibl. l. 1. putetur
juxta quem Ceres à Proserpinæ, quam Pluto
rapuerat, inquisitione fatigata confedit.

2. Ἀγέλας πύργου Apollod. ibid. saxum
juxta puteum jam dictum in quo sedit. Alii
dicunt in puteo extra Eleusinem in via Me-
garensi sita, quem Ἀγέλου vocant confedis-
se. Ideo nec mystis ei insidere licitum, ne ligen-
tem imitari viderentur.

3. Ἀυτοψία Pseph. in schol. in oracula Zoro-
astris, spectatio rerum in mysteriis exhibi-
tarum.

4. Cereris mundus Apul. in Apolog. dice-
bantur omnia illa, quæ initiatis in my-
steriis exhibebantur, inter quæ κέρωνοι, πύργος
καὶ ἄλλα; ἀποκόντα τὰς μορφὰς φάσ-
ματα; nec non muliebres αἰδέων quod Baubo
ostenso eo, Cererem ad Cyceonem sumen-
dum permovisset.

5. Ἰερόφάνης Hesych. sacerdos qui mysteria
ostendebat; Tacito, Antistes Ceremonia-
rum, Idem & Mystagogus. Non poterat esse
nisi Atheniensis, & quidem Eumolpida, per
totum vitæ tempus, quo munere fungeba-
tur celebs: ideo cicutæ liquore se inungebat.
Ornabatur εἰς εἰκόνα τῆς θεῆς, veste, cor-

ma, & strophio insignis. Vita & Vox propria; nec fas initiatis nomen ejus prodere.

Δαδῆχϙ *Plut. in Alcebiade* dicebatur, qui facem gestabat, coma & strophio ornatus. Fungebatur hoc munere per totam vitam, & licitum ei uxorem ducere, repræsentabatque solis effigiem.

7. κῆρυξ *Pollux. l. viii. 9.* præco, Mercurii effigiem gestans.

8. Ὁ ἐπὶ βῶμω, *Euseb. de præpar. Evangel. l. 3.* qui ad aram ministrabant, εἰς τὴν εἰκόνα σελήνης ἐνομοδασκῆται.

9. Ὁ βασιλῆς *Hesych.* qui sacris mysteriis præerat. Munus ejus vota patrio ritu nuncupare, sacra Eleusine aut Athenis in Eleusinio facere, ne quis in mysteria peccaret providere; de delinquentibus postridie coacto senatu cognoscere.

10. Οἱ ἐπιμελήται *Pollux. l. viii. 8.* qui mysteria cum Rege curabant. Legebantur à populo quatuor, duo ex Atheniensibus, tertius ex Eumolpidis, quartus ex Cerycibus.

11. θαλύσια *Ethymol. author*, agitata post comportatas fruges, ἰστέρις Ἐσθραίας καὶ ἑνδορίας τῶν κρηπῶν. Non tantum Cereri, sed & Baccho, ad quem satio & aratio spectat, sacra.

18. De Ἐπικρηναίῳ vel fortè Ἐπικρηναίῳ, de quibus *Hesychius*, nihil occurrit præter nomen.

CAPUT IV.

De

Festis Diana.

I FESTA Dianæ sunt viginti & duo **I. Αμπερυσία** **2. Αεθμισία** **3. Βενδιδία** **4. Βραυρώνια** **5. Δικτύνια** **6. Καλαϊδία** **7. Κερνατίς** **8. Κικαλήσια** **9. Λάφεια** **10. Λιμνάτις** **11. Μενίχια** **12. Σπεία** **13. Στυμφάλια** **14. Ταργεπώλια** **15. Τηνηϊδία** **16. Ύμνια** **17. Χιτώνια** **18. Εφισεία** **19. Τελκόμενα** **20. Θαργύλια** **21. Νηληϊς** **22. Διαμασίγασσι.**

1. Αμπερυσία *Pausan. in Atticis* celebrabantur in honorem Dianæ τῆς Αμπερυσίας tam Athenis ab Athenonensi populo, quam apud Amarynthios in Eubæa, Eretrieneses & Carystios. Illis & certamen, quod Αμπερύνθια dicebant.

2. Αεθμισία *Plut. in Marcello* Syracusani per triduum celebrabant, vino multo & lusu. λοχία panis qui offerebatur nomen. Λύμβαι quæ sacra ordiebantur dictæ.

3. Βενδιδία *Strabo l. x.* Thracæ primò quibus Diana Βενδιδία, etiam Athenis, mox φιλοξενήντες talia Athenienses die xix. Thargelionis obibant. Institutum id in Pireæo & quidem ætate Platonis. Quid illius institutio sibi velit, vide apud *Proclum* in Tymæum Comment, I.

4. Βραυρώνια *Hesych.* Athenis in Braurone populo, honori Dianæ Brauronis ideo dictæ habebant.

habebantur, quinto quoque anno curantibus Decemviris. Celebrabant sacrae virgines *Αρεπι* dictae, quas neque infra quintum, neque supra decimum annum esse oportuit; quo tempore *δρακιδεα* & *δικοιδεα* dicebantur, quod nempe ad decimum aetatis annum, eorum munere fungerentur. Tempus ita exactum *Αρεπιᾶ* dicebatur. Mactabatur Deae capra, & Rhapsodi canebant Iliada.

5. *Δικτύνια* *Paus.* in *Lacon.* Dianae Dictynnae annum apud Lacedaemonios & Cretenses festum. Habebat ad mare *ἐπὶ ἄκρον* templum. Oblata & sacrificia, de quibus nihil occurrit.

6. *καλαοίδια* *Hesych.* apud Lacedaemonios quoque celebrabantur. Erat & certamen.

7. *χερναίς* *Pausan.* in *Lacon.* Laconibus solemne Cariis vico Dianae, ubi ipsius templum quod *χερναίον* & *ἐν ἰσθαίρω* sub dio *ἄγαλμα*. Virgines choreas dum celebrabant, in honorem Deae anniversarias, patrio ritu ducebant.

8. *Κνακλήσια* *Pausan.* in *Arcad.* festum, quod in monte Cnacalo quotannis Caphiatae Dianae Cnacalesiae celebrabant.

9. *Λάφεια* *Pausan.* in *Achaic.* agitabant Patrenses Dianae Laphriae. Circumponebantur arae ligna viridia cubitorum sedecim, intra aridissima. Sub festi tempus ascensus ad aram fiebat, limus ad arae gradus aggerebatur. In pompa, sacerdos virgo ultima omni-

um cursu, quem cervi trahebant vehebatur: postero quædie sacra magno omnium publicè privatimque studio facta. Septo aræ omnis generis animalia, volucres nempe ἰδῶδοι, ἀπρι, cervi, capræ, ursi, lupi, & arborum pomiferarum fructus injiciebantur, & igne injecto incendebantur.

10. Λιμνάτις Pausan. in Achaicis, Dianæ Limnatidi dictum festum. In eo signum ejus à Preugene operâ servi Spartanis surreptum, & Mefoæ servatum, è sacris servis unus, Mesoâ Patras in aream Deæ transferebat.

11. Μυνηχία Pollux. l. vii. I. sacrum Dianæ τῇ Μενιχίᾳ die xvi. Munychionis, qui mensis decimus quod tum vincentibus ad Salamina Atheniensibus ἡ θεὸς πανοίλην ἐπέλαμψε. Offerebantur in templo Deæ placentæ è castæo factæ ἀμφιφῶντις dictæ, quibus ἐν κύκλῳ κερύμια δάδαζ, circumquaque faces affixæ.

12. Στόφεια Athen. l. vi. Dianæ Stopheæ erant apud Eretrienfes. Erat & πειήνησις.

13. Στυμφάλια Pausan. in Arcadic. Dianæ Stymphaliæ Stymphali agebantur, ubi ejusdem vetusta ædes, signum è ligno rude & impositum, maximè tamen inauratum parte: sub lacunaribus stymphalides aves lignæ angyptæ? In postica parte virginum signum cum avium cruribus è candido lapide. Miraculum vide ibidem.

14. Ταυρολόγια Hesych. Dianæ τῇ ταυρολόγια dicata erant.

15. Τηγητιδία Athen. l. iv. ferebant apud Lacedæa.

Lacedæmonios nutrices pueros mares extra urbem in Dianæ Corythalix templum, quod ad flumen Thiassem prope Cletam erat. Ibi porcellos lactantes immolabant; epulum, quod *κρητὶς* pro puerorum salute exhibebatur, inque eo panes furnacei *κρηθυλλίστριας* *Hesychio* agitabant choreas τῆ κρηθυλλία *Ἡσίο: κρητῶσι Hesych.* personis ligneis veluti risum excitabant.

16. *Ἦμναι Pausan. in Arcad.* Dianæ Hymniæ honori & Orchomenii & Mantinæenses celebrabant. Habent in Orchomaniorum regione *ἐν ὕπερτω τῆ ὄρου* templum.

17. *Ἰστῶνα Schol. Callimachi* sacra Dianæ Chitonix tam in Atticæ populo Chitonâ, quam apud Syracusias in Sicilia, quibus & saltatio propria.

18. *Ἐφεσῶν Achill. Tatio l. 6. de amorib. Clitophon.* celebrabantur Ephesi à viris multâ temulentia pleno per totam noctem foro, & virginibus. In nemore quod retrò templum, antrum erat, ad quod virginibus aditus, mulieribus exclusis. Templum nulli ingenuæ fæminæ sub capitis pæna fas ingredi: servæ Dominam apud Deam accusare volenti, patebat aditus. Qui sacra curabant, *Ἐσσηνῶς* dicebantur: qui præerant *οἱ Ἀκροβόαται.*

19. *Τεικλῶνα Pausan. in Achaic.* propria Dianæ apud Jones quosdam. Fiebat lectisternium penes Virginem usque dum nuberet. Mactabantur post, ob Comæthus Virginis sacerdotis libidinem, Virgo & puer ex formo-

formosissimis Deæ: quo sacrificio tandem abrogato, solebant liberi eodem quo matrandi ornatu, spiceas coronas ei suspendere, & postquam se flumine Milicho abluisent, novis ex hædera impositis, fanum Æsymnetes petere.

20. *βαργήλια* Dianæ & Apollini erant sacra; ideo de illis superius.

21. *Νηλῆις* *Plut. de Virtut. mulier.* Milesiorum erat, cujus & Aristænetus libro 5. Epistol. meminit.

22. *Διαμυσίγωσις* *Plutarch. in Lacon. institut.* quotannis apud Lacones celebrabatur. Flagellabant se eo ante aram Dianæ τῆς Ορθίας, quæ & *Orthosia* adstantibus parentibus & propinquis hortantibusque, uti perseverarent, adolescentes nobiles: seu oraculo ita jubente, seu in Pausaniæ memoriam, quod Lydas virgis & flagellis depulisset, seu ut vulneribus perferendis fere assuefacerent. Aram sic cruore perfundebant, & mallebant cadere in conspectu suorum, qui cedentibus minabantur, quam cedere. Certantes *βαμνεῖναι* dicebantur. Qui ceciderant, publico funere & capite coronato efferebantur, honoresque statuæ. Leve hoc dum conflictus acris: leve fiebat, si sibi pepercissent. Lacones hinc Plagipatidæ. Certabant & servi.

De

Festis Proserpina & Veneris.

II. **P**roserpina quatuor festa habuit 1. *Αἰθιοφεία* 2. *κορεια* 3. *Θιογάμια* & 4. *Φερεφάτια*.

1. *Αἰθιοφεία* Poll. l. 1. c. 1. agitabant Siculi & Argivi, Sacris operabantur virginēs *Αἰθιοφείη* nuncupata. Inter sacra accinebatur Carmen quoddam *θεγαίον μέλι* dictum, tibiā.

2. *Κορεια* Hesych. *ἡσία τῆ κέρη πλεῖστη* dicitur.

2. *Θιογάμια* Polluc. l. 1. c. 1. Celebrabant Siculi, sed de iis nihil amplius occurrit.

4. *Φερεφάτια* Plurarch. in Lucullo sacra apud Cyclicenos; & immolabatur nigra bos.

III. *Veneris* data tria. 1. *Ανάγωγια* 2. *Αφεγδία* & 3. *Βύβια*.

1. *Ανάγωγια* Aelian. V. H. l. 1. 15. festum Erycinorum, quo Veneri ex Sicilia quasi in Lybiam solventi, ut benignè redire vellet, in ejusdem templo sacra fiebant.

2. *Αφεγδία* Athen. l. iv. solemnia Cypriis auctore Cinyro, in quibus sacris Deæ initiati, pugillum falis & phallos propitii numinis signa accipiebant; ipsi verò assem unum mercedis nomine tanquam meretrici inferebant. Celebrabantur & in Papho, ubi per sexaginta stadia à viris & mulieribus deducta pompa; &

Amat

Amathunte urbe Cypri, ubi sacrum ei factum κάρπιωσι dicebatur. Corinthi denique à meretricibus & mulieribus honestis, sed seorsim.

3. Θύλα *Hesych.* festum quoque Veneris, sed de quo nihil occurrit.

CAPUT VI.

De

Festis Heroinarum variis.

Habebant præter Deas & Heroina sua festa, quæ honori ipsarum sacravit supersticiosa antiquitas, ut sunt 1. Εστία 2. Εκδύσια 3. Αγραύλια 4. Αργαία 5. Λιθοβόλια, 6. Μύσθα 7. Νεμέσθα, 8. Νυμφαί 9. Αριάδνη 10. Ελένια 11. Ευμνήδης 12. Ελώπη 13. ύβρείνη 14. Ευρυόμεια 15. χαρίσια 16. Κώρα 17. γαλιπιδία 18. γήσιοςτή 19. Ερώπη 20. Ωραία.

1. Εστία *Hesych.* Vestalia, quibus Vestæ sacrificabantur, primitiæ, ex quibus nec quicquam afferre vel alteri dare licebat.

2. Εκδύσια *Anton.* Liberali *Metamorph.* xvi. Latonæ *Phytia* *Phæstii* celebrabant, & sacra faciebant. Dicta, ἐπι τὸν πέπλον ἢ πᾶσι ἰξέδν.

3. Αγραύλια *Porphyr.* περὶ δὲπ χῆς l. 2. in honorem *Agraulis* celebrabant *Athenienses* & *Cyprii*. Apud hos homo usque ad *Dio-medis* tempora ipsi immolebatur.

4. Αργαία *Hesych.* *Argivi* agitabant in unius

nus è Præti filiabus memoriam, Eadem fortè cum Αργεαίοις, quæ apud Argivos ηκύσια i. e. Mortualia. Apud Thebanos ἀγῶνις seu certamina erant.

5. Λεγεβόλια Paus. in Corinth. Træzeniorum erant in honorem Lamix & Αυκειαῖ virginum, quæ cum ex Creta illuc advenissent, περιαιτων in urbe ἀπαιτων, à multitudine concitata lapidibus obrutæ sunt.

6. Μύσση Pollux. l. 1. c. 1. Musis sacra. Celebrabant & in scholis pueri, quinto quoque anno, Thespienses maximè. Instituit & apud Macedonas Archelaus, durabιτque πανήγεια per dies novem, uno cuique nomini dicato.

7. Νεμέσεια Moschorul. Nemesi dicata, εορτὴ καθ' ἡν ταῖς κοιτοχωμῆροις ἐπιτέλουν τὰ νομιζόμενα.

8. Νύμφια Liberal. Metam. xxxiii. Amphissus Nymphis apud Oetam instituit, propter merita in matrem Dryopen. Erat certamen cursus, neque ad illud fæminæ ulli accedere ὅστις, ὅτι Δρυίπην ἀφανοθεῖσιν ὑπὲρ Νυμφῶν, δύο παρθένους ταῖς ἰπικωλείς ἰδήλωσαν.

8. Αελεύδεια Plut. in Vita Thesii Ariadnæ Theus instituit, quæ secundo mensis Gorpionis die celebrabantur. Sacrificium erat, & puer in lecto cubans vociferebatur, & faciebat quod ἀδελφαι mulieres solent. Naxii duas Ariadnas fuisse statuunt, utriusque festum suum.

10. Ελένια Hesych. honori Helenæ quæ etiam proprio

proprio templo, juxta Sebrium vicum propè
Alcmanis sepulchrum colebatur, apud Lace-
dæmonios dicata. Virgines mulo aut curru
floreato tecto, *κάλυπτρα* Græcis, vectæ, pompam
in templum de quo dixi, deducebant. Culta
& in Therapenas una cum Menelao Paride
Deiphobo.

11. *Ἐλλάδα Athen.* 1 xv. Europæ apud Cre-
tenses sacra. Vehebatur tunc, cum Europæ
ossibus, solemnî pompa, viginti cubitorum,
amplitudine è myrto corona, *ἑλλάτις* dicta,
Unde & festo nomen. Quanquam & Euro-
pam *ἑλλάτις τὸ πάλαιον* vocatam, prodit E-
thymologus: & Phænices virginem *ἑλλάτιαν*
dicunt. Sed hoc de Minerva τῇ *ἑλλάτιδι*, accipi
debere videtur, cui etiam *ἑλλάτις* apud Co-
rinthios.

12. *Ἐπιπέδια Philo.* Eumenidum honori
ab Atheniensibus quibus *σεμεναθία* & Sycio-
niis celebrata. *Ἰς* omnia solemnîa per viros
& fæminas inculpatæ vitæ peragebantur; bel-
laria seu *πύματα*, è juvenibus spectatissimi
apparabant, nec ulli ad pompam servi ad-
missi. *Ἦς* *σέβαστα* *ἰγύμνα* *ὄνες* *γράσιδα*
immolabantur; pro libamine mulfum, pro
coronis adhibebantur flores.

13. *ὑπέστια Plutarch.* de Virt. *mulier.*
mensis Hermæi novilunio ab Argivis cele-
brabantur, in Telefillæ, quæ mulieribus ad
arma vocatis, urbem contra Regem Sparta-
norum Cleomenem fortiter defendit, hono-
rem sacra tum Venæsi sive Lunæ, quibus unâ
fiebatur

fiabat. Mulieres tunicis chlamydidibusque virilibus amiciebantur: Viri muliebres vitas & peplos gestabant.

14. *Ευρυνόμεια Paus. in Arcad.* Eurynomes Oceani filix apud Phigalenses, qui Dianæ cognomen esse credunt, festæ. Fanumei in Neda & Lymacis confluente, ob loci asperitatem aditu difficile; circaque multæ & condensæ cupressi. Aperiebarur in festo semper alias clausum. Sacra & publicè & privatim fiebant.

15. *ῥαίσινα Eustath. ad Odys.* Gratiarum quidem *παννυχίδες* erant. Pervigilia in eis & choreæ: qui diutissimè pervigilasset, placentam *εἰς ἑπαυλον* accipiebat.

16. *Αἰόγγα seu Εωργ. Ethymol. author.* institutum Athenis oraculi jussu in memoriam Erygonis Ægypthi & Clytemnestræ filix, quæ cum Tyndareo avo, Athenas ut Orestem accusaret profecta, absoluto eo se suspendit. Dicebatur & *ἑορταίαι*. Carmina tum à Theodoro Colophonio in Erygonem composita canebantur. Sacrificium publicè & privatim fiebat, quod *Αληπδα* Hygino teste appellabant.

17. *γαλινθιάδα Liberal. Metamorph. xxix.* in honorem Galinthiadis Præti filix instituit Hercules: exque eo tempore Herculis festo præmittebant Thebani.

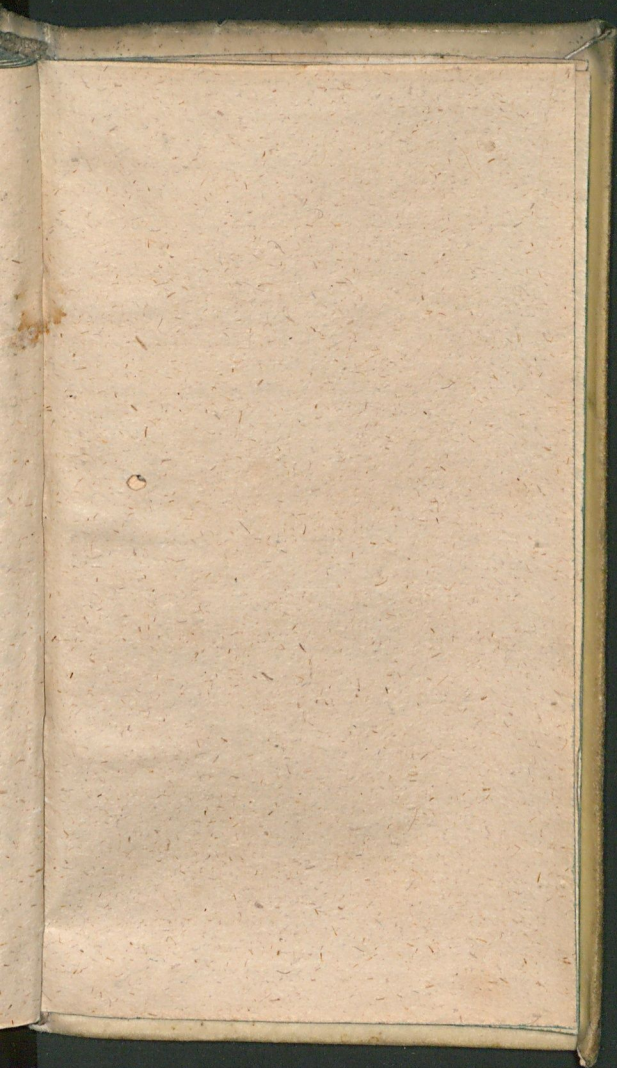
18. *ῥησιόεσθῆ Thucyd. l. ii.* habebat certamen: Templum ejus in arce.

19. *Egōriū Plutarch. in Erot.* celebrabantur à Thespiensibus, quinto quoque anno. Sacrificabatur Amori placandis inter conjuges dissidiis.

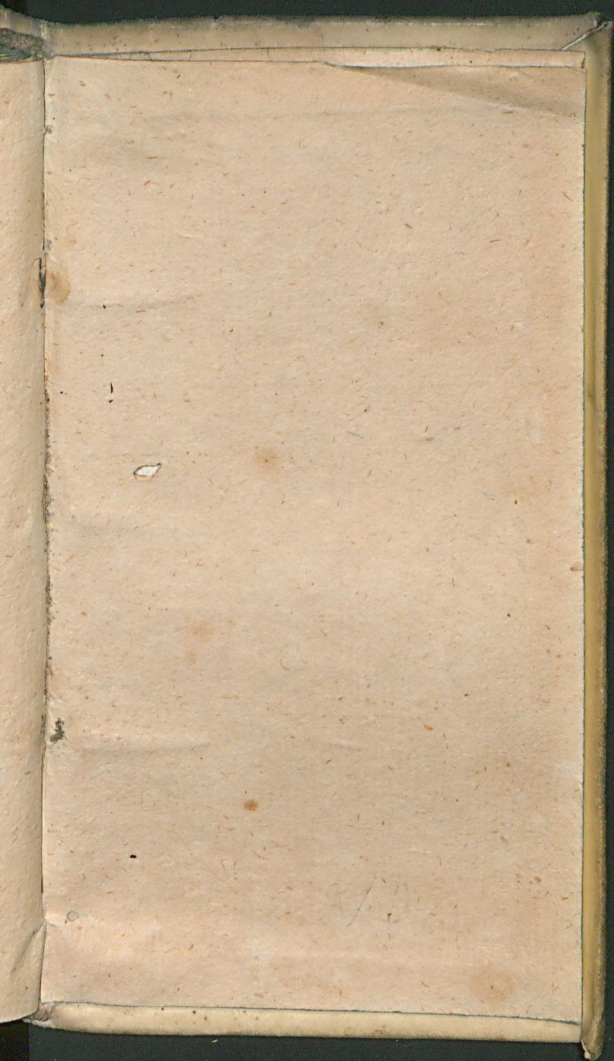
20. *Neaia Athen. l. xiv.* Horarum festa, quatuor anni temporibus haberi solita apud Athenienses. Omnia in illis assa, nihil elixum. Ut nimios aestus siccitatesque arcere, vellent, pluviasque tempestivas darent, precabantur.

*Gratia Deo, qui nos talia
festa celebrare noluit.*

153801

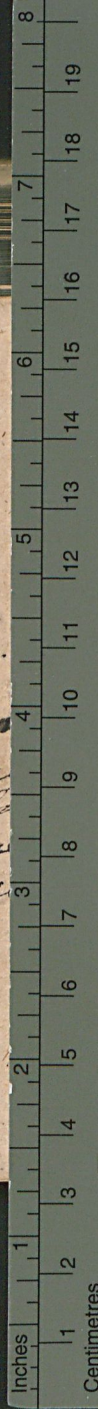
X 220 3749

66.

VD 17

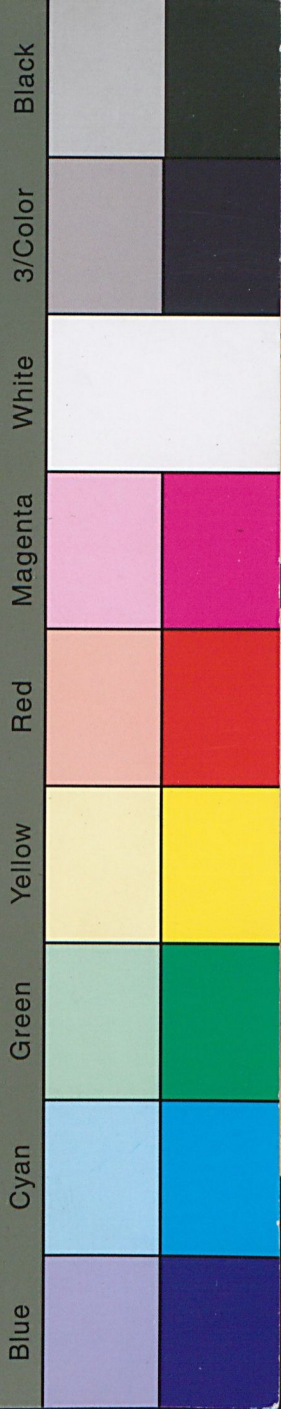
R

Farbkarte #13

B.I.G.

JOHANNIS JONSTONI
Doctoris Medici

De
FESTIS
FEBRÆORUM
Et
GRÆCORUM
SCHEDIASMA.

URATISLAVIÆ
Sumptibus VITI JACOBI TRESCHERI.
M DC LX.

